

Az alapvető jogok biztosának Jelentése az AJB-1061/2016. számú ügyben

Kapcsolódó ügyek: AJB-2078/2015; AJB-1020/2016, AJB-1021/2016, AJB-1022/2016, AJB-1033/2016,
AJB-1035/2016, AJB-1040/2016, AJB-1057/2016, AJB-1058/2016, AJB-1060/2016.

Előadó: dr. Bene Beáta

Az eljárás megindítása

Több panaszbeadvány érkezett Hivatalomhoz, amelyben az érintett gyermekek szülei – részben az iskola szülői tanácsának nevében is eljárva – kifogásolták a budapesti Neptun utcai Általános Iskola (a továbbiakban: Neptun Iskola) megszüntetését és annak súlyos következményeit. Tekintettel arra, hogy a panaszolt ügyben felmerült a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményével, az oktatáshoz való joggal, továbbá a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogával, valamint az esélyegyenlőség elvével és a fogyatékossgal élők kiemelt védelmével összefüggő visszásság gyanúja, ezért az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam. A vizsgálatom eredményes lefolytatása érdekében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés a)-b) pontja és (2) bekezdése alapján *részletes tájékoztatást kértem* a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (a továbbiakban: KLIK) elnökétől, az Emberi Erőforrások Minisztériumának köznevelésért felelős államtitkárától, a Neptun Iskola és a Kontyfa Középiskola, Szakiskola és Általános Iskola (a továbbiakban: Kontyfa Iskola) igazgatójától, valamint Budapest Főváros XV. Kerületi Önkormányzat polgármesterétől. Vizsgálatom keretében ezt követően ismételtén két alkalommal a Kontyfa Iskola igazgatójától, a Száraznád Általános Iskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola és Fejlesztő-oktatást Végző Iskola (a továbbiakban: Száraznád Iskola) igazgatójától és végül a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatójától is tájékoztatást kértem.

Az érintett alapvető jogok és elvek

- a jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye: *„Magyarország független demokratikus jogállam.”* [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés];
- az oktatáshoz való jog: *„Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapszintű, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középszintű, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőszintű oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.”* [XI. cikk (1)-(2) bekezdés];
- az esélyegyenlőség elve és a fogyatékossgal élő személyek kiemelt védelmével kapcsolatos állami kötelezettség: *„Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.”* [XV. cikk (5) bekezdés];
- a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga: *„Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.”* [XVI. cikk (1)].

Az alkalmazott jogszabályok

- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (Fot.);
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nkt.);
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI r.

A megállapított tényállás

1. Hivatalomhoz több olyan panaszbeadvány is érkezett, amelyben az érintett gyermekek szülei – részben az iskola szülői tanácsának nevében is eljárva – a Neptun Iskola megszüntetése kapcsán fogalmazták meg kifogásaikat és aggályait a következők szerint.

1.1 Az *AJB-1020/2016. számú* (előzmény ügy száma: AJB-2617/2015) ügy panaszosa sérelmezte, hogy az iskola közelsége miatt tömegközlekedés használatára eddig nem volt szükség, az új iskola csak tömegközlekedéssel közelíthető meg, ami többletköltséget okoz a családnak.

1.2 Az *AJB-1021/2016. számú* (előzmény ügy száma: AJB-2592/2015) ügy panaszosa bírálta a KLIK-et, mivel semmilyen előzetes egyeztetést nem folytattak sem a tantestülettel, sem a szülőkkel. Kifejtette azon véleményét, miszerint szülőként többletidőt, anyagilag pedig többletköltségeket okoz a döntés, ugyanis így a három gyermekét három különböző intézménybe kell majd vinnie. Külön is kiemelte, hogy egyik gyermeke sajátos nevelési igényű (a továbbiakban: SNI). Aggodalmának adott hangot, hogy a gyermek eleve traumaként fogja megélni az iskola átszervezését, és amit eddig elértek, szeptembertől újra kell majd kezdeniük.

1.3 Az *AJB-1022/2016. számú* (előzmény ügy száma: AJB-2591/2015.) szülő panaszosa előadta, hogy gyermeke beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarral (a továbbiakban: BTM) küzd, az életében így fontos az állandóság és biztonság érzése, amelyet az átszervezés megzavar. Tudomása szerint az átszervezésről nem készült előzetes hatástanulmány, amiről a helyi önkormányzati képviselő-testületi ülésen sem tudtak nyilatkozni, sőt a tv-ből előbb értesültek az iskola átszervezéséről, mint a 2015. április 13-án tartott szülői értekezletből.

1.4 Az *AJB-1033/2016. számú* (előzmény ügy száma: AJB-2589/2015.) ügy panaszosának beszéd fogyatékos gyermeke 5. osztályos, ő a szomszédos IV. kerületből járatta gyermekét az iskolába, mivel úgy gondolja, hogy a közelben ez az egyetlen olyan iskola, ahol adottak a feltételek ahhoz, hogy a gyermekből teljes értékű felnőtt váljék.

1.5 Az *AJB-1035/2016. számú* (előzmény ügy száma AJB-2587/2015) ügy panaszosának gyermeke beszédhibás, ezért a Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményében a Neptun Iskola kisebb létszámú logopédiai osztályát jelölte oktatási intézményként. A szakvélemény alapján gyermeke lassan oldódó, pszichomotoros tempója lassú, ami miatt sajátos nevelési igényű, különleges bánásmódot, így kiemelt figyelmet igényel, s mint ilyen, joga van megfelelő pedagógiai, logopédiai ellátásra. Ezt a *pedagógiai programot* a Neptun Iskola kiválóan képviseli, de a Kontyfa Iskola pedagógiai programja teljesen más. Előadta azt is, hogy a szülők kérésére a Kontyfa Iskola igazgatója lehetővé tette az SZMK részére az iskola bejárását, amiből világosan kiderült, hogy az iskolák összeolvadásának nincsenek meg a feltételei.

Az átszervezési javaslat szerint a Neptun Iskola pedagógiai programját a Kontyfa Iskola pedagógiai programjába integrálnák. Az átszervezést az emberi erőforrások minisztere május utolsó munkanapjáig hagyja jóvá, vagy utasítja el. Jóváhagyás esetén az integrálásra rendelkezésre álló idő rendkívül rövid, amely véleménye szerint az alapvető különbségek kiegyenlítésére és összehangolására semmilyen szinten nem elegendő. Bizonyosnak tartotta, hogy 2015. szeptember 1-től a Kontyfa Iskola pedagógiai rendszere nem lesz alkalmas a nagy létszámú SNI-s és BTM-es gyermekek megfelelő ellátására, valamint nem lesz elég speciális fejlesztésre alkalmas terme, nem beszélve a kötelező napi egy testnevelésórához rendelkezésre álló egyetlen tornateremről.

Megítélése szerint gyermekének a Kontyfa Iskolába történő átkerülése komoly lelki problémát és tanulási nehézséget fog okozni. Hangsúlyozta azt is, hogy gyermeke külön, iskola utáni logopédiai, mozgásfejlesztési ellátása családjuk anyagi helyzete miatt nem megoldható.

1.6 Az *AJB-1038/2016 számú* (előzmény ügy száma: AJB-2586/2015.) beadványában a szülő tudomásomra hozta, hogy a szülők közössége a Kontyfa Iskolában tapasztalt hiányosságok miatt a Budapest Főváros Kormányhivatala Népegészségügyi Főosztályának és a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Tűzvédelmi Főosztályának hatósági eljárását kezdeményezte. A panaszbeadványhoz továbbá mellékelte a Szülői Munkaközösség Neptun Iskola átszervezése ügyében megfogalmazott véleményt, miszerint:

1. Kifogásolták, hogy az alacsony kihasználtságra hivatkozva az iskola bezárását választotta a fenntartó. Tudomásuk szerint már az óvoda után megkezdődik a kerületből az „oktatási elvándorlás.” Ezt a negatív tendenciát vonzó képzési irányokkal lehetne megfordítani, mint amilyen a Neptun Iskolában folytatott magas szintű nyelvi képzés. Kiemelték, hogy az iskolák összevonása *a kerületi oktatás színvonalának romlását eredményezi*, ezért a szülők a javaslatot határozottan elutasítják.

2. Szülők sérelmezték, hogy a KLIK-től kapott korábbi tájékoztatással szemben az átszervezést kezdeményező hivatalos levélben és a tankerületi igazgató személyes tájékoztatásában már csak eshetőség, de *nem garancia a közösség együtt maradása*. Továbbá a befogadó Kontyfa Iskola több mint 2 km távolságra van a Neptun Iskolától, amelynek így lenne olyan körzete is (a korábbi Neptun körzet), mely a saját körzetével sem határos.
3. A szülők a két iskola pedagógiai programjával kapcsolatosan is kételyeiknek adtak hangot. Tudomásuk szerint a Kontyfa Iskola „egész napos munkarend” szerint működik, míg a Neptun Iskola a kötelező délelőtti tanórákkal, valamint délutáni tanulószobával, tehetséggondozással és fejlesztő foglalkozásokkal dolgozik. A Neptun Iskolában a hagyományos osztályok mellett a kerületben egyedülállóan már az első évfolyamtól nyolcadik évfolyamig emelt szintű angol nyelvi oktatás folyik heti 5, valamint német nemzetiségi oktatás heti 7 tanórán, míg a Kontyfa Iskolában ilyen tagozatok nincsenek.

A szülők hangsúlyozták azt is, hogy a Neptun Iskolában külön tagozaton, külön tantervvel és oktatási módszerrel oktatnak 69 SNI-s, és 71 BTM-es gyermeket, akik kis létszámú osztályokat, fokozott figyelmet, és az általánostól eltérő tanulási ütemet igényelnek, mindezt speciális eszköz, és tantermi feltételek biztosítása mellett. Ezek a gyermekek 5 évfolyamon 5 külön kis létszámú osztályban tanulnak, mert esetükben csak így lehet fejlődést elérni. A Kontyfa Iskolában pedig további 17 SNI-s, valamint 140 BTM-es tanuló jár. A Kontyfa Iskola pedagógiai programja szerint mindössze a jogszabályokban meghatározott kötelezően biztosítandó szakmai segítséget kapják utazó gyógypedagógus segítségével, logopédus jelenleg utazó gyógypedagógus formájában sem biztosított. Továbbá az említett eszköz és tantermi feltételek is korlátozott mértékben adóttak, így nem elegendők a Neptun Iskola tantervéhez szükséges mennyiségű és minőségű fejlesztő foglalkozás lebonyolítására. A szülők valószínűsítették, hogy *a két iskola összesen 297 főre megnövekvő, fejlesztésre szoruló tanulójának* kiszolgálására átalakítás után sem lesz elegendő helyiség és nem lesz lehetőség a számukra előírt fejlesztésre.

Felhívták a figyelmet, hogy az SNI-s gyermekek fejlődése szempontjából a legfontosabb követelmény a feltétel nélküli bizalmon alapuló hosszú távú, és változások nélküli együttműködés a saját, megszokott és elfogadott pedagógusokkal. A körülmények drasztikus változása, mint egy iskola vagy pedagógusváltás, súlyos törést okoz az SNI-s gyermekeknek. Szorongás, agresszió és regresszió (visszaesés egy korábbi életszakaszba) kíséri az életükben történő változásokat.

Az SNI-s és BTM-s gyermekek fejlesztése mellett a Neptun Iskolában kiemelt figyelmet fordítanak *a tehetséges gyermekek gondozására*. A tehetséggondozást a Kontyfa Iskola programja kizárólag tanórán kívüli tehetséggondozó foglalkozások keretében engedi, míg a Neptun Iskolában a külön foglalkozások mellett a tanítási órák keretein belül is biztosított a tehetséggondozás differenciált feladatok és csoportbontásos tanórák keretében.

1.7 A Neptun Iskola Szülői Munkaközössége 2015. május 6-án a Kontyfa Iskola igazgatónőjével előzetesen egyeztetve, az ő kíséretével *bejárta az iskolát*. Megállapították, hogy az iskola *a teljes átalakítás után sem lesz képes a megnövekedett gyermeklétszámot ellátni*. Az átalakítások után, szaktantermek osztályteremmé alakításával sem áll rendelkezésre elegendő férőhely minden osztály befogadására. Osztálytermek további megosztása sem lehetséges, tekintettel a közoktatási intézmények elhelyezésének és kialakításának építészeti-műszaki követelményeiről szóló rendeletre, amely szerint a tantermek egy tanulóra jutó alapterülete nem lehet kevesebb, mint 2 négyzetméter. A Kontyfa Iskola a pincében tart technikaoktatást, ide tervezi az újabb táncterem létrehozását. A szülők véleménye szerint az alagsor dohos, nem felel meg a közoktatási intézményekre vonatkozó alapvető tűzvédelmi előírásoknak sem, így baleset- és tűzveszélyes, meredek fémvázas falépcsőn közelíthető meg, nincsenek vészkijáratok, menekülő útvonalak. A tervezett felújítási, átalakítási munkálatok kiterjednek 2 tanári helyiségre, 4 tanteremre, 15 foglalkoztató helyiségre, 14 mosdóra, 2 pince teremre új nagyteljesítményű szellőző és fűtés rendszerrel, folyosókra, a tornateremre, több öltözőre, 1 táncteremre, játszóudvar kialakítására talajcserevel, gyepesítéssel, kültéri járdák építésére, 1 db 60m-es futópályára, szabadtéri kosárlabdapályából fedett sportcsarnok kialakítására.

Megfogalmazták azt is, hogy átalakítási munkálatokat közoktatási intézményben csak a tanítási év lezárulását követően lehet végezni, amely csupán két hónapot jelent.

Az átszervezés eljárás módjával kapcsolatban előadták, hogy az Önkormányzat 2015. április 30-án testületi ülésen tárgyalta a Neptun Iskola átszervezésének ügyét. Az előterjesztés a következőket tartalmazza: „*a kerület lakosságának érdeke azt kívánja volna, hogy az intézményrendszert érintő átalakítás során szükséges egyeztetések lefolytatása körültekintőbben, az átszervezés átfogóan, célszerűen valósuljon meg. Az önkormányzat nebezmenyezi, hogy az átszervezés a beiratkozásból közeli időpontban, rövid idő alatt valósul meg. Ezért azt kérjük a Tankerülettől, hogy a jövőben a kerületi intézményrendszer fenntartásával – benne az átszervezéssel – kapcsolatos elképzeléseit az egyeztetésre elegendő időt számva terjessze elő.*” A testületi ülésen több képviselő jelezte, hogy az átszervezés költségvetését, az érintett és véleményezési jogkörrel rendelkező szervezetek véleményét *nem ismerik*, az ügyel kapcsolatban semmilyen kalkulációt, egyéb felmerült megoldási javaslatokra vonatkozó *dokumentációt nem láttak*, így a kerület iskolarendszerét működtető Önkormányzattól elvárt felelősségteljes döntéshozatal nem lehetséges. Indítványozták a döntés elhalasztását. Ezt az indítványt a képviselő-testület kis többséggel leszavazta, majd előterjesztést a képviselő-testület kis többséggel elfogadta.

Az *AJB-1040/2016. számú* (előzmény ügy száma: AJB-2581/2015.) ügy panaszosa az előző panaszos szülők érvein túl kiemelte, hogy gyermekének jövőbeli boldogulását szem előtt tartva választották az emelt szintű nyelvoktatást biztosító Neptun Iskolát, amely a kerületben egyedülálló képzést nyújt. Kifogásolja, hogy a változtatást nem előzte meg egyeztetés, tényleges hatástanulmány készítése és azt, hogy a változtatásokat nem felmenő rendszerben valósítják meg.

A szülő kihangsúlyozta azt is, hogy a Neptun Iskolát 2015. április 9-én felkereső tankerületi vezető az iskola átszervezését az állami tulajdonban lévő OMSZI Nonprofit Kft. fenntartásában működő *Kínai - Magyar Két Tanítási Nyelvű Iskola bővítésével indokolta.*

1.8 Az *AJB-1057/2016. számú* (előzmény ügy száma: AJB-2435/2015.) ügy panaszosa a Neptun Iskola szülői munkaközösségének (SZMK) vezetőjeként fejtette ki érveit az iskola megszüntetésével szemben. Rámutatott, hogy az iskolában már az első évfolyamtól *emelt szintű angol, valamint német nemzetiségi nyelvű „nevelés-oktatás” folyik*, heti öt órában, amely idegen nyelvi képzés egyedülálló a kerületben. A német nemzetiségi képzési programot az iskola pedagógusai fejlesztették ki. Ezen felül külön tagozaton, külön tantervvel és oktatási módszerrel oktatnak fejlesztésre gyermeket, akik kis létszámú osztályokat, fokozott figyelmet és az általánostól eltérő tanulási ütemet igényelnek, speciális eszközök és tantermi feltételek biztosítása mellett.

1.9 Az *AJB-1058/2016 számú* (előzmény ügy száma: AJB-2590/2015.) számon a szülő ugyancsak sérelmezte, hogy két gyermeke a tanévet új környezetben, megszokott tanáraik többségét nélkülözve kezdik majd.

1.10 Az *AJB-1060/2016. számú* (előzmény ügy száma: AJB-2486/2015.) ügy panaszosa az előzőeken túl megfogalmazta, hogy 2015 áprilisában megdöbbenéssel értesült a tv riportjából, hogy az iskolát szeptembertől bezárják. Később megtudta, hogy gyermekének osztályát nem is a Kontyfa Iskolába, hanem *egy másik, a szülő által még évekkor korábban, az első osztályba beiratkozásakor a lehetőségek közül kizárt iskolába tennék át, mivel nem tetszett annak szellemisége és légköre.*

1.11 Az *AJB-1061-2016. számú* (előzmény ügy száma: AJB-2078/2015.) ügy panaszosának két gyermeke jár a Neptun Iskolába, egyik gyermeke emelt angol tagozatra, míg másik gyermeke beszéd fogyatékos. A fenntartótól kapott első tájékoztatás szerint az iskolai osztályokat egy az egyben átemelik, pedagógusaikkal együtt, ezt később azonban többször is megcáfolták, mivel kiderült, hogy a német nemzetiségi és az emelt angol óraszámú osztályokat nem tudja fogadni a Kontyfa Iskola, hiszen pedagógiai programjukban ez nem szerepel. Az emelt angol óraszámú és német nemzetiségi osztályokat pedig a Hartyán és a Kossuth Általános Iskolába helyezik át. A második évfolyam egyik osztálya osztott angol/német nemzetiségi osztály, így az ő átemelésük együtt semmilyen körülmények között nem megoldható, ők teljes iskolaváltásra készülhetnek.

A szülő szintén utalt arra, hogy aránytalanul nagy terhet ró a családokra a havi BKV bérlet megvásárlása, mivel *a 4 buszmegállóra levő iskolát nem lehet rövid idő alatt gyalogosan megközelíteni*, valamint forgalmas útkereszteződéseken kell áthaladni, ami egy alsó tagozatos gyermek számára egyedül nem elképzelhető, egy SNI-s gyermek számára egyedül pedig esetenként nem is megvalósítható.

Jelezte, hogy az átszervezés előtt már a Neptun Iskola vezetősége *az iskolai körzethatárok módosítását is kezdeményezte*, mert rendkívül kicsi beiskolázási körzettel rendelkezik, amelyben nagy ipari-lakatlan terület is benne van. Kérdésként merült fel, hogy *a fenntartó biztosít-e pszichológusokat az SNI-s gyermekek számára a változás feldolgozásához*. Hangsúlyozta, hogy gyermeke és még másik több mint 50 tanuló számára nem tudják biztosítani a kis létszámú, egyéni tempóban haladó, képességekhez mért oktatást. Szerinte a fenntartók az SNI-s és BTM-es gyermekek érdekeire egyáltalán nem gondolt, integrálásuk körülményeit nem vizsgálta meg, ahogyan azt sem, hogy adottak-e a lehetőségek a fejlesztésükre.

2. A megkeresésemre adott válaszában a *Neptun Iskola igazgatója* hivatkozott a 2015. április 21-én kelt *tankerületi igazgatói levélre*, miszerint Budapest 2013-2018. időszak feladatellátási, intézményhálózat-működtetési, illetve köznevelés-fejlesztési tervének Budapest XV. kerület tankerületéről szóló fejezetében megállapítja, hogy az állami fenntartású iskolák kihasználtsági mutatója a kerület négy iskolájában átlag alatti. Ezek közé tartozott a *30%-os kihasználtságú Neptun Iskola* a kerületi átlagos 65 %-os kihasználtsági mutatója mellett. A Neptun Iskola maximális befogadóképessége – a szakmai alapidokumentum szerint – 650 fő, de a tanulólétszáma 289 fő, ami alapján a kihasználtság 44,5 %-os, viszont a számított létszám 353 fő, amely alapján az iskola kihasználtsága már 54,3 %-os. A 289 fős tanulólétszámból 150 fő – ebből a leendő első osztályba beiratkozott 27-ből 23 fő – körzetes tanuló.

A Kontyfa Iskolába történő beolvadás szempontjából a Neptun Iskolába a 2014/2015-ös tanévben járó 17 osztályból a három (végzős) 8. osztály nélkül 14 osztály marad, a nemzetiségi oktatást folytató 2 osztályt (19 fős nemzetiségi első osztályt; 20 fős második osztályt) változatlan formában, a jelenlegi pedagógusaival együtt a Hartyán Általános Iskola fogadja be, így összesen 12 osztályra vár a beolvadás. A 2015/2016. tanévre a Neptun Iskola első évfolyamára 2015 áprilisában 27 gyermeket (számított létszám szerint 32) íratnak be. A fentiek alapján a Kontyfa Iskolába 13 osztályt kell elhelyezni a beiratkozó elsősökkel együtt.

A 2015/2016-os tanévre tanköteles korba lépett gyermekek létszáma 40 fő. Közülük 12 gyermek óvodában marad, 23 fő beiratkozott és további öt nem körzetes gyermek is. A beiratkozott tanulók közül 8 fő hagyományos, 11 fő német nyelvoktató nemzetiségi, 9 fő emelt szintű angol nyelvoktatást választott. SNI tanuló 4 fő, számított létszám szerint 5, így a leendő elsős tanulók számított létszáma 33 fő. A 2015/2016. tanévre történő leendő első osztályosok beiratkozásakor az iskola – a fenntartó kérésére – írásban tájékoztatta a szülőket a tervezett átszervezésről. A szülők a tájékoztatást megkapták, ennek tényét aláírással igazolták.

Az igazgató *az iskola átszervezésére vonatkozó javaslat kapcsán rámutatott* arra, hogy a Neptun Iskola egy kétpólusú iskola, amely *a problémákkal küzdő tanulók hátránykompenzációját biztosítja* a magas szintű nyelvoktatásával, több tárgyat is felölelő tehetséggondozásával a tehetséges tanulók legoptimálisabb fejlesztését, sok éves tapasztalatával, pedagógusainak elfogadó attitűdjével.

A Neptun Iskola Budapest XV. kerületében található, a lakótelep peremén. Könnyen megközelíthető, ugyanakkor forgalom szempontjából védett, környezete nyugodt, biztonságos. *Az iskola körzete kerületi szinten a lakosság tekintetében a legkisebb.* Évek óta próbálták a körzethatárok módosítását elérni, hiszen *nem az iskola minősége miatt kevesebb a gyermek*, hanem mert kevesebben laknak itt és a terület ipari jellege, beépítetlensége miatt. Az az átszervezést követően Újpalota központi részén 3 állami és egy nem állami fenntartású általános iskola lesz egymás közvetlen közelében, miközben Újpalota szélén egyetlen egy sem működik tovább. Az igazgató utalt arra, hogy *a befogadó iskola közbiztonság tekintetében Újpalota egyik legveszélyeztetettebb környékén helyezkedik el.*

Az átszervezési javaslat befogadó intézményként a Neptun Iskolától Újpalota legtávolabb eső épületét jelölte ki, *melynek körzete sem határos a Neptun Iskolával.* Az újpalotaiak közel két kilométerre, gyalog, több forgalmas úton való áthaladással közelíthetik meg a Kontyfa Iskolát (a Hartyán Iskola még messzebb van). Alsós gyermekek számára lehetetlen az önálló odajutás. Busszal 3-4 megálló, mely jelentősen megnehezítheti az itt élő családok anyagi lehetőségeit.

Az iskola tanulóinak nagy része nehéz helyzetben élő, illetve többgyermekes családból származik, vagy tartósan beteg gyermeket nevel. Többükönél halmozottan is jelen vannak ezek a körülmények. A 3-8. évfolyamon a tanulók *70 százaléka ingyenes tankönyvellátásban részesül.*

Jelenleg négyféle osztálytípusból választhatnak a szülők: Meixner-féle pedagógiai alapelvű osztály, emelt szintű angolnyelv-oktatás, nyelvoktató német nemzetiségi osztály, valamint specialitással nem rendelkező, hagyományos osztály.

A Neptun Iskola osztályai, az osztályokba járó gyerekek megoszlása

Osztály	Tényleges létszám	Számított létszám	SNI	BTM	HH	HHH	Képzés típusa
1.a	19	25	5	5	2	1	meixner alapú
1.b	17	17		3			német nyelvoktató nemzetiségi
2.a	13	20	7	2			meixner alapú
2.b	20	20		30			német nyelvoktató nemzetiségi / emelt szintű angol
3.a	21	24	3	5		1	hagyományos / emelt szintű angol
4.a	12	23	10	2			logopédiai osztály
4.b	15	15		8			hagyományos
4.c	16	17	1	8	2		hagyományos / emelt szintű angol
5.a	14	27	13	1			logopédiai osztály
5.b	19	23	4	4	1	1	hagyományos / emelt szintű angol
6.a	16	27	11		1		logopédiai osztály
6.b	16	16	7	3			hagyományos
6.c	16	16		4	1		emelt szintű angol
7.a	26	28	2	9	6		hagyományos / emelt szintű angol
8.a	16	25	9	4	1		logopédiai osztály
8.b	17	19	2	1	2		hagyományos
8.c	12	14	1	6			emelt szintű angol
összes:	285	356	68	72	19	4	

Az iskola profiljában megtalálhatók a kifutó rendszerű logopédiai osztályok és a felmenő rendszerben *Meixner módszerrel oktatott osztályok*, ahol alacsony létszámú közösségekben kiemelt figyelmet biztosítva tanítják a sajátos nevelési igényű *többségében beszédfigyatelkes és a beilleszkedési, tanulási és magatartás-problémákkal küzdő (BTM) diákokat*. Ez a fajta tanulócsoport-szervezés nagyon hatékonynak bizonyult az évek során, hiszen a tanulási nehézséggel küzdő diákok kisebb létszámú osztályban nagyobb figyelmet kapnak, több lehetőség adódik az egyéni bánásmód érvényesítésére, a differenciált oktatás megvalósítására alsó és felső tagozaton egyaránt.

Több mint 10 évvel ezelőtt a Neptun Iskola elsőként vállalta az integrált gyermekek nevelését-oktatását, illetve ezzel párhuzamosan a beszédfigyatelkes tanulók szegregációját (az intézmény akkori szerkezete ezt lehetővé tette), azaz a hasonló problémákkal küzdő gyerekek egy csoportban való elhelyezését, mely biztonságos közeget jelent mind a tanulók, mind pedig a szülők számára, ezáltal a Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ egyik kijelölhető iskolájává vált az intézmény. Az elmúlt időszak elegendő volt ahhoz, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók számára egy jól működő, *szakemberekből álló segítő hálózat épüljön ki*, akik hozzáértőként tudják kezelni a meglévő problémákat, illetve a tanulók fejlődését hatékonyan tudják elősegíteni. Az egyéni fejlesztések a gyermekek napi órarendjébe vannak beépítve, azaz négy óra után nem kell a szülőnek gondoskodnia a további fejlesztések megszervezéséről. Ennek a speciális tanítási-tanulási módszereket biztosító, magas szintű munkának, biztonságos közegnek köszönhető, hogy ezek a gyerekek tanulási képességbeli hátrányaik ellenére képesek felzárkózni a hagyományos keretek között tanuló társaikhoz, s megállják helyüket közöttük.

A Neptun Iskola más osztályaiban sem túl magasak az osztálylétszámok, mivel szinte minden osztályba jár BTM-es tanuló, akik egészen 2013-ig 2 főnek számítottak, ugyanakkor egyéni problémájuk továbbra is megoldandó feladat, hiszen az ő fejlesztésük is leghatékonyabban alacsonyabb osztálylétszám mellett valósítható meg.

Az igazgató problémának látta az átszervezésnél az SNI és BTM-es tanulók fejlesztését a befogadó iskolában. Tudomása szerint a Kontyfa Iskolába jelenleg 17 SNI tanuló, valamint 140 BTM problémákkal küzdő diák jár. Az átszervezés után közel 300 főre növekedne a két intézménynek a fejlesztésre szoruló tanulóinak létszáma, amely – 3 fős csoportokat tekintve, tanulóként heti egy fejlesztőórával számítva – naponta 20 óra fejlesztést jelent reggel 8 órától délután 16 óráig, amelynek teremtő óráként legalább 3 fejlesztőterem.

A fejlesztésre szoruló tanulók legnagyobb része azonban nem egy, hanem 2-3 fejlesztőóra jogosult hetente, illetve nem mindenki fejleszhető többedmagával, továbbá nem minden tanóráról vihető ki a gyermek a fejlesztésre. Így viszont az órára lebontott teremigény többszörösére emelkedik, amelyhez legalább 6-9 terem szükséges óránként. Véleménye szerint ennyi gyermek fejlesztése nem megoldható olyan épületben, melynek kihasználtsága közel 90 százalékos lesz az átszervezés után.

A fenti helyzetet tovább súlyosbítja a *nyelvi órákhoz kötődő csoportbontás* is: a nyelvórákhoz kötődően legalább 5-6 teremmel több szükséges az osztály- és fejlesztőtermeken felül. Hasonló problémát jelent a mindennapos testnevelésórák biztosítása a tornateremben: a Kontyfa Iskola 19, illetve a Neptun Iskola 15 osztályával számolva a heti testnevelésórák száma 170. A tornaterembe egyszerre két osztály fér be, így hetente 80 óra megtartása lehetséges a teremben. A fennmaradó órákra a Kontyfa Iskola a pinchelyiségeiben lévő tánctermeket tudja hasznosítani, melyek ablaktalan helyiségek, természetes világítás nincs bennük.

Az átszervezésre vonatkozó Önkormányzati előterjesztés tartalmazza a Kontyfa Iskola udvarán álló, egykor oktatásra használt faépület felújítását oktatási célokra. A felújítási tervek azonban nem tartalmazzák az épület külső vagy belső szigetelését, megkérdőjelezhető, hogy az épület megfelel-e majd a tűzrendészeti és a közegészségügyi előírásoknak.

Az igazgató véleménye szerint hátrányosabb helyzetbe kerülnek a befogadó iskolában az eddig megszokott, a törvényi előírásoknak megfelelő, magasabb színvonalú körülményekhez képest.

Felhívta a figyelmet arra is, hogy a tárgyi feltételek hiányosságain túl a gyermekek pszichés fejlődésére is negatív hatással lehet az átszervezés. Az iskolaváltás nagyon megviselheti a különféle problémákkal küzdő tanulókat, akiknek fontos a stabilitás, a kiszámíthatóság, a mindennapok rutinja, a közösség, a már megszokott pedagógusok, de az épület, a tanterem biztonsága is. A fejlesztésre szoruló gyermekekre jellemző az idegrendszerük erőteljesebb sérülékenysége pszichés hatásra. Ez regresszióhoz vezethet esetükben, a fejlesztés eddig elért eredményei kárba vesznek, fejlődésükben visszaesés mutatkozhat.

A Neptun Iskola kiemelt figyelmet fordít az iskola a tanórán kívüli tehetséggondozásra is. A tanulók a szakkörök és egyéb délutáni elfoglaltságok széles választékából válogatva találhatják meg a nekik legmegfelelőbbet (a tantárgyak mellett pl. fazekas szakkör, modern és néptánc, közlekedéstörténet, sakk, dráma), rendszeresen és szívesen vesznek részt különböző tanulmányi, zenei, sportversenyeken, azokon jó eredményt érnek el. A *beiskolázási adatok* is tükrözik pedagógiai felfogásukat: *tanulóik háromnegyede nyer felvételt érettségire felkészítő középiskolába.*

A Neptun Iskola tantestülete 45 fős, tagjai elhivatottak, szakmájukat hivatásnak, küldetésnek tekintik. A pedagógusok között – bár általános iskolában nem követelmény – több egyetemi végzettségű található, jelenleg 5 fő rendelkezik szakvizsgával, szakvizsgára felkészítő képzésben vesz részt 2 további fő. A kötelező továbbképzés keretében a tanárok jó érzékkel választanak maguknak képzéseket, szélesítik módszertani eszköztárukat, új területeket ismernek meg, akár új szakos képesítést szereznek. Kiemelve pár ilyen képzést: fejlesztő pedagógus, olvasásértés eredményességének fokozása, dyslexia prevenció, reedukáció, matematika tanulás zavarai, sindelar-módszer, együttnevelés az óvodában, iskolában, kéttanáros modell az iskolában, drámapedagógia, üzenetek a rajzokból - a gyermeki rajz jelentése, olvasásértés eredményességének fokozása, differenciálás a tanításban, szorobán oktatása az iskola alsó tagozatán.

Az átszervezési eljárással kapcsolatosan az igazgató az alábbiakat emelte ki: A KLIK Budapesti XV. Tankerületének (a továbbiakban: Tankerület) igazgatója 2015. április 10-én tájékoztatta az alkalmazotti közösséget. Az értekezleten az intézményi tanács minden tagja, valamint az SZMK elnöke is részt vett. Az értekezletről készült jegyzőkönyv tartalma alapján a tankerületi igazgató a KLIK elnökének 2015. április 9-én kelt levelét felolvasta, miszerint: „*Az OMSZI¹ Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság megkereste a KLIK-et, mert a Magyar – Kínai Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola középiskolai tagozattal kíván bővíteni.*

¹ Oktatási Minisztérium Szolgáltató Intézmény (OMSZI) Intézményfenntartó Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság (rövidített név: OMSZI Nonprofit Kft.)

Az ennek kapcsán felmerülő épületigény biztosítása érdekében a fenntartó átszervezésről döntött, miszerint a Neptun Iskola tanulói közösségét egyben, a pedagógusokat pedig a tanulói létszám függvényében a Kontyfa Iskola átveszi.”

A szülői közösség tájékoztatására 2015. április 14-én került sor, a szülők és a pedagógusok kérdéseire, észrevételeire, javaslataira a tankerület igazgatóján kívül válaszolt az Önkormányzat egyik alpolgármestere, illetve a kerület országgyűlési képviselője, aki – az igazgató tudomása szerint – egyben a magyar-kínai iskola intézményi tanácsának tagja is volt. Az ülés végén az alkalmazotti és a szülői közösség levelet írt a KLIK elnökének, amelyben felszólították az intézmény-átszervezés leállítására.

2015. április 16-án reggel 8 órakor kezdődött meg az általános iskolákban a beiratkozás, ami az iskolában 40 perc késéssel történhetett meg, mivel nyolc óra előtt néhány perccel megérkezett a KLIK elnökének 2015. április 15-én kelt a Neptun Iskola vezetőjéhez címzett második tájékoztató levele. Ez a levélben a KLIK elnöke arról tájékoztatta az intézményvezetőt, hogy a tankerületi igazgató *„az alacsony kihasználtságra tekintettel beolvadással történő intézmény átalakítással kapcsolatos felterjesztéssel kíván élni az oktatásért felelős miniszternél.”* Egyben felhívta a figyelmet arra is, hogy az iskolában *„2015. április 14-én megtartott értekezlet csupán a véleményezési eljárást megelőző tájékoztatás volt.”*

Az átszervezési folyamat részeként a fenntartó kikérte a működtető Önkormányzat véleményét, az Önkormányzat 2015. április 30-i véleményében az iskola átszervezését javasolta. Az átszervezési folyamatban *a települési nemzetiségi önkormányzatnak egyetértési joga van.* Ezzel kapcsolatosan az igazgató utalt arra, hogy a német nemzetiségi önkormányzat jelenlegi vezetője mindössze egy alkalommal járt az intézményben, 2014 novemberében egy hagyományos kulturális esemény vendégeként. Az intézményben folyó német nemzetiségi oktatásról személyesen nem szerzett információt. Az átszervezés kapcsán többször próbálták vele felvenni a kapcsolatot, a személyes találkozótól, az iskola meglátogatásától azonban elzárkózott.

Az igazgató eljárással kapcsolatosan megfogalmazta, hogy előzetes hatástanulmányok nem készültek, szakmai-pedagógiai indokok a felterjesztésben nem fogalmazódnak meg a fenntartó részéről. Az átszervezés végrehajtására, a Kontyfa Iskola épületének befogadóképessé tételére, a gyermekek és családok felkészítésére, felkészülésére nem elegendő a rendelkezésre álló 2 hónap. Az igazgató ugyanakkor felhívta a figyelmet arra, hogy az átszervezés elindulása óta a tanulók egy része pszichoszomatikus tüneteket mutat, a bizonytalanság, a szorongás megnehezíti a mindennapos nevelő-oktató munkát. Véleménye szerint a negyedikes és hatodikos gyerekek döntési joga sérült továbbtanulásukkal kapcsolatban, hiszen az átszervezésre vonatkozó értesítés a középfokú felvételi eljárás után érkezett, továbbá a hetedik évfolyam olyan szituációba sodródott, amely elvonja figyelmüket a továbbtanulásra való eredményes felkészüléstől.

3. A KLIK elnöke megkeresésemre adott válaszában kifejtette, hogy az intézményfenntartói feladatok átvételekor látható volt, hogy *számos helyen alacsony kihasználtsággal működnek az 1970-es évek demográfiai robbanására méretezett iskolák.* Mind a Neptun, mind a Kontyfa Iskola épülete az Önkormányzat tulajdonában van, amely a működtetői feladatokat is ellátja. Az Önkormányzat a Kontyfa Iskola épületét külsejében 205 millió forintért, tornatermet pedig teljes egészében felújította. A Neptun Iskola épületén sem külső, sem belső felújítás nem történt.

A Neptun Iskola beolvadással történő megszüntetésére vonatkozó javaslat megtételekor a fenntartó figyelemmel volt a tanulókat fogadó iskolaépületek Neptun Iskolától történő távolságára (az aránytalan teher kiküszöbölése érdekében), a tanulócsoportok és az intézmény összes tanulóinak számára, összetételére. Számításba vette továbbá a Neptun Iskola szakmai alapidokumentumát és az pedagógiai programjának sajátosságait (pl. német nemzetiségi oktatás), a fogadó intézmény pedagógiai programját, a tanulmányaikat 2015. szeptember 1-jén kezdő gyermekek elhelyezésének biztosítását. Törekedett emellett a méltányolható, speciális szülői igények kielégítésére (pl. testvérek elhelyezése általános tantervű és német nemzetiségi osztályban tanuló gyermekek esetében); az intézményekben nevelők-oktatók személyi feltételeinek figyelembe vételére; a következő évekre szóló fejlesztések lehetőségeire (Kontyfa Iskolában szaktantermi rendszer további fejlesztése) valamint az iskolaépületek mutatóira.

A KLIK Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló utasítás 69. § k) pontja alapján a tankerületi igazgató hatáskörébe tartozik köznevelési intézmény létesítésére, átszervezésére, megszüntetésére, tevékenységi körének módosítására, a köznevelési intézmény neve megállapításának kezdeményezésére vonatkozó javaslattevél. E hatáskörében eljárva a konkrét javaslatot a Tankerület igazgatója fogalmazta meg, amely alapján a KLIK elnöke mérlegelve a Tankerület javaslatát, hozzájárult ahhoz, hogy megkezdődhessen az átszervezésről szóló döntés meghozatalának folyamata. Az előkészítő munka során a Tankerület minden véleményezésre és egyetértésre jogosult szervezet megkeresett, hangsúlyozva, hogy a döntést köznevelésért felelős miniszter május utolsó munkanapjáig hozza meg. A fenntartó az átszervezési javaslatában megjelölte azokat az intézményeket, amelyek a Neptun Iskolába járó tanulók számára kötelező felvételt biztosító iskolák lesznek, tiszteletben tartva szülők jogát arra, hogy az Nkt. 72. § (2) bekezdésében foglaltak szerint szabadon válasszanak iskolát.

A Neptun Iskolába a 2014. október 1-jei állapotot tükröző adatszolgáltatás alapján 69 fő SNI-s tanuló jár, amelyből 11 fő kimenő 8. évfolyamos tanuló. A fenntartói javaslat értelmében – a német nemzetiségi oktatásban részt vevő tanulócsoportokat kivéve – valamennyi osztályt és pedagógust, illetve a nevelést-oktatást segítő alkalmazottat a *Kontyfa Iskola átveszi*. Kifutó rendszerben megőrizhető a Neptun Iskola Pedagógiai programja, tehát a szakértői bizottságokat mindössze értesíteni arról kell, hogy megváltozik a feladatellátás helye. Pusztán erre való tekintettel nem indokolt a tanulók terhelése újabb vizsgálatokkal.

Az elnök hivatkozott arra is, hogy a Kontyfa Iskola szakmai alapidokumentuma az alapfeladatok között ugyanazokat a fogyatékosági típusokat tartalmazza, mint a Neptun Iskola szakmai alapidokumentuma, így a feladat ellátására a pedagógiai programja szerint is alkalmas. A Hartyán Általános Iskola a német nemzetiségi – emelt szintű angol nyelvet tanuló osztályt mindkét specialitás megtartása mellett át veszi. Felhívta a figyelmet arra is, hogy a Kontyfa Iskola kihasználtsága mindössze 62,6%-os, tehát a két iskola tanuló megnyugtatóan elhelyezhetőek egy épületben, továbbá a Kontyfa Iskola szakképzési évfolyama a 2016/2017. tanévben kifutó rendszerben megszűnik. A köznevelésért felelős miniszternek 2015. május 8-án terjesztette fel az ország köznevelési intézményeire vonatkozó átszervezési javaslatokat.

A rendelkezésekre bocsátott iratok szerint a Tankerület igazgatója a *Száraznád Iskola* vezetőjét április 20-ai levélben hívta fel a véleményezési eljárás lefolytatására. Az iskola alkalmazotti közössége és a diákönkormányzata 2015. április 21-én, a szülői közösség 2015. május 6-án, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara 2015. május 7-én kelt levelében, az intézményi tanács május 11-én véleményezte a tanműhely iskola székhelyére való költöztetését.

A *Kontyfa Iskola* vezetőjénél a Tankerület igazgatója 2015. április 21-én kelt levelében kezdeményezte a véleményeztetési eljárás lefolytatását, amelyre 15 nap rendelkezésre állási időt határozott meg. Az iskola diákönkormányzata 2015. április 23-án, a szülői közössége, intézményi tanácsa, alkalmazotti közössége 2015. április 27-én véleményezte az átszervezési javaslatot.

A Tankerület igazgatója 2015. április 21-én kelt levelében kezdeményezte, hogy a *Neptun Iskola* igazgatója folytassa le az érintettek bevonásával a véleményeztetési eljárást az átszervezésről szóló javaslatról, amelyre 15 nap áll rendelkezésre. A Neptun Iskola szülői közössége, diákönkormányzata, alkalmazotti közössége mind egy napon, 2015. május 6-án véleményezték az átszervezést, e szervek közül az átszervezést egyik sem támogatta. A Neptun Iskola alkalmazotti közösségének üléséről készült jegyzőkönyv tartalmazza, hogy „a *Kontyfával* kapcsolatos átszervezési javaslatot azonban nem ismerhettük meg, annak ellenére, hogy ezt a 2015. április 28-án kelt 152/K/2015. iktatószámú levelünkben ezt megkértük. Egy ilyen borderejú átszervezési folyamathoz ezeknek az alapvető adatoknak, terveknek már rendelkezésre kell állnia a véleményezés pillanatában.”

A Tankerület igazgatója 2015. április 13-án kelt levelében a *Budapest Főváros XV. Kerület Német Nemzetiségi Önkormányzattól* (a továbbiakban: Nemzetiségi Önkormányzat) a Neptun Iskola átszervezésével összefüggésben az Nkt. 83. § (4) bekezdés e) pontja alapján véleményének megfogalmazására kérte fel. Levelét az alábbiak szerint zárja: „A törvényben foglalt kötelezettségünknek eleget téve a Neptun átszervezésével kapcsolatban legkésőbb 2015. május 13-ig tisztelettel kérem a Német nemzetiségi Önkormányzat egyetértését.” A Nemzetiségi Önkormányzat 2015. április 26-án hozott döntésében egyetértett, hogy a Neptun Iskola nemzetiségi osztályait a Hartyán Iskola fogadja be.

Az *Önkormányzattól* a Tankerület igazgatója a Száraznád Iskolával összefüggésben a 2015. április 20-án kelt, a Neptun és a Kontyfa Iskolákkal kapcsolatosan 2015. április 21-én kelt levelében kérte az átszervezés véleményezését. Ez utóbbi levelében rögzíti azt is, hogy „*Mivel a Hartyán jelenleg is folytat nemzetiségi és emelt szintű angol oktatást, az osztályok befogadása nem jár az intézmény átszervezésével.*” A képviselő-testület 2015. április 30-án tárgyalta meg az előterjesztést.

A Tankerület igazgatója a KLIK elnökének írt felterjesztő levelében hivatkozott ugyan a Száraznád Iskola és a Kontyfa Iskola kapcsán *a szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter megkért véleményére*, azonban erre vonatkozó irat a rendelkezésemre álló iratok között nem lelhető fel.

A KLIK elnöke tájékoztatott arról, hogy a Neptun és a Kontyfa Iskolák közötti távolság gépjárművel 1,8 km, gyalogosan 1,7 km, tömegközlekedéssel két buszmegálló. Míg a Neptun Iskola és a Hartyán Iskola közötti távolság gépjárművel 1,3 km, míg gyalogosan 1,2 km. A Neptun 284 tanulója közül 150 fő körzeten kívüli, ezért kicsi a valószínűsége annak, hogy az utazás új lenne a tanulók jelentős részének életében, az iskolák egymás közti távolsága pedig közel sem jár aránytalan megterheléssel. Tudomása szerint a lakótelep iskolái típustervek szerint épültek az 1970-es évek elején, ezért építészeti adottságaik is szinte teljesen egyformák.

Jelezte azt is, hogy az első osztályos tanulmányaikat 2015. szeptember 1-jén megkezdő gyermekek beiratkozását megelőzően megtörtént a szülők értesítése, s a beiratkozással egy időben a szülők írásban is tájékoztatást kaptak arról, hogy a miniszter átszervezés mellett szóló döntése esetén melyik iskola látná el a körzetes feladatokat, és ezt aláírásukkal igazolták. Tekintettel arra, hogy 2014 novemberét megelőző időszakban kellett volna a kormányhivatalnak kijelölni az új körzethatárokat, azonban az átszervezés mellett történő döntés hiányában *az csupán feltételes módban lett volna lehetséges, ami súlyosan veszélyeztette volna a jogbiztonság elvét.* A körzethatárok módosítását az intézmények érdekeinek szem előtt tartása miatt abban az esetben kell kérni a Tankerületnek a kormányhivaltaltól, amennyiben a miniszter az átszervezés mellett dönt.

Leszögezte, hogy a Neptun Iskolában olyan magas a hátrányos, halmozottan hátrányos, SNI, beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő tanulók aránya, amely *már-már megvalósítja a szegregációt.* Így különösen indokoltnak tartja az intézmény beolvadással történő átszervezését.

4. A *köznevelésért felelős államtitkár* válaszában hivatkozott az Nkt. 84. § (7) bekezdésére, miszerint az állami intézményfenntartó fenntartásában lévő köznevelési intézmények átalakítására vonatkozó döntés az oktatásért felelős miniszter hatáskörébe tartozik, amelyet az intézkedés tervezett végrehajtása éve májusának utolsó munkanapjáig hoz meg. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 33/2014. (IX. 16.) EMMI utasítás alapján *az emberi erőforrások minisztere nevében eljárva a döntést a köznevelésért felelős államtitkár hozza meg.* Az átszervezésről szóló döntés az Nkt. által meghatározott határidőben, 2015. május 28-án megszületett (27275-4/2015/KOIR iktatószám 165. sor), amely értelmében a Neptun Iskola az Nkt. 84. § (7) bekezdés ba) pontja alapján *egyesítéssel, a Kontyfa Iskolába történő beolvadással megszűnik.*

Az átszervezést megelőzően az Nkt. 83. § (4) bekezdése alapján véleményezésre jogosultak rendelkezésére az Nkt. 83. § (5) bekezdése alapján határidő *tizenöt nap* áll a nyitva. A tankerület igazgatója 2015. április 21-én kelt, ismereteik szerint az iskola igazgatójának még aznap személyesen kézbesített megkeresésében fel is hívta az intézményvezető figyelmét. A KLIK a Neptun Iskola átalakítására vonatkozó javaslatában tájékoztatta az intézmény vezetőjét az intézmény átalakításával összefüggő információkról, így: az iskola kihasználtsága, tanulólétszámok alakulása, a felvett első osztályos tanulók helyzete, illetve az esetleges átalakítással előálló Kontyfa Iskolában való elhelyezésről szóló tájékoztatás, a nemzetiségi oktatásban részt vevő tanulók helyzete, pedagógusok további foglalkoztatása, továbbá arról is tájékoztatta, hogy a nemzetiségi önkormányzat és a települési önkormányzat véleményét is megkérték. Az előzőek alapján tehát a tankerületi igazgató a vélemények kialakításához kiküldte a felkérést, amelyben a jogszabályban előírt 15 nap véleményezési határidőt biztosította, és az átalakítással kapcsolatos helyzetről, valamint a szükséges intézkedésekről tájékoztatta az intézményvezetőt.

Az államtitkár kifejtette azt is, miszerint az Nkt. 83. § (5) bekezdése kétségtelenül azt írja elő, hogy a véleményezésre jogosultak számára a vélemény kialakításához *minden olyan információt hozzáférhetővé kell tenni, amely a fenntartói döntés meghozatalához rendelkezésére áll.* Az Nkt. 83. § (4) bekezdése azt állapítja meg, hogy kik jogosultak vélemény kialakítására.

Az Nkt. 83. § (5) bekezdése pedig minden véleményezési jogosultra vonatkozó határidőt egységesen tizenöt napban állapítja meg, azzal, hogy a véleményezésre rendelkezésre álló időtartam első napját is meghatározza: „*az információk hozzáférhetővé tételének napjától számítva.*” Álláspontja szerint az Nkt. 83. § (5) bekezdésében előírt rendelkezés, amely szerint a vélemény kialakításához minden olyan információt hozzáférhetővé kell tenni, egy statikus állapotnak tekinthető, és arra az időpontra vonatkozik, amikor a fenntartó a véleményezésre jogosultakat felhívja a véleményük kialakítására. Tekintettel arra, hogy a szülői szervezet és az intézményi kör véleményezésére nyitva álló határidő 2015. májusban járt le, ők az Önkormányzat és a Nemzetiségi Önkormányzat döntésének ismeretében alakíthatták ki álláspontjukat. Az Önkormányzat és a Nemzetiségi Önkormányzat *egyetértését adta* a döntéshez.

Az államtitkár válaszában azt is hangsúlyozta, hogy a vélemények a döntéshozót nem kötik, tehát *a véleményekkel ellentétes döntést is hozhat*, hiszen a döntés felelőssége számos különböző szempont mérlegelését jelenti. A törvényben előírt résztvevők véleményének kikérése azonban kötelező, azok elmaradása esetén eljárási hiba miatt megtámadható lenne a döntés. Álláspontja szerint a KLIK az Nkt. szerinti, a véleményezésre vonatkozó határidőt az információk hozzáférhetővé tételének napjától számítva mindenkire vonatkozóan biztosította.

Az iskolák körzethatárának megállapítása és az átszervezés közötti összefüggés kapcsán kifejtett véleménye szerint az intézmény átalakításánál az iskola valamennyi tanulójának (teljes osztályok) átvétele *biztosított a jogutód intézményben*, és a két iskola egymástól mért távolsága alapján egyértelműen elvethető, hogy a tanulók, szülők aránytalan megterhelésével járna az átszervezés, vagyis a következő tanév megalapozottan előkészíthető.

Az Önkormányzat előterjesztésében megfogalmazottakkal kapcsolatban tájékoztatott arról, hogy *az Önkormányzat a korábbi években átszervezésre vonatkozó igénnyel élt a Tankerületnél*. A Feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési terv Budapest, 2013-2018. (a továbbiakban: Fejlesztési terv) középtávú beiskolázási terve tartalmazza: a legtöbb integráltan tanuló diák a Neptun Iskolában található, arányuk a dokumentum elkészítésének idején 28,57%, a halmozottan hátrányos helyzetűek aránya pedig 33,55% volt. A kerületben az egy pedagógusra jutó tanulólétszám (a továbbiakban: T/P) 3,76 és 12,3 között mozog, az átlag 9, 21 (azonban a KLIK fenntartásában működő öt iskolában a T/P átlag alatti). „Az állami fenntartású iskolák kihasználtsági mutatója a kerület négy iskolájában átlag alatti. Legkisebb a Száraznád Iskola épületének kihasználtsága 25%, szintén igen alacsony, 30%-os a kihasználtsága a Neptun Iskola épületének.² A Fejlesztési terv 839. oldalán található középtávú beiskolázási terv alapján *„A rendelkezésre álló infrastruktúra, az általa biztosított kapacitás, a kihasználtság és a demográfiai mutatók szerint a jelenlegi struktúra megtartásával a tanulócsoportok számának változtatása nem javasolt a 2013/2014-es tanévben. Az azt követő években a tanulócsoportok száma átgondolásra érdemes. A kerület tankerületben lévő feladatellátási helyek,- épület - kapacitás jobb kihasználása szükséges.”*

A Fejlesztési tervvel kapcsolatban az Önkormányzat a véleményét az Nkt. 75. § (1) bekezdése szerint a településen működő köznevelési intézmények nevelőtestületei, a köznevelési intézményben közalkalmazotti jogviszony, munkaviszony keretében foglalkoztatottak közössége, szülői és diákszervezeteinek véleménye ismeretében alakította ki. Ennek ismeretében az államtitkár szerint *mindenki számára évek óta világos volt, hogy a Tankerület köznevelési intézményhálózata a tanulólétszámhoz viszonyítottan túlméretezett.*

5. A polgármester tájékoztatása szerint a Tankerület igazgatójának véleményezésre való felkérését április 21-én kapták meg, amely alapján előkészítették a 2015. április 27-én kelt képviselő-testületi előterjesztést.

Az előterjesztésben foglaltak szerint: *„Az iskolai intézményrendszerben meglévő jelentős kapacitástöbbletből adódó költségek csökkentése érdekében intézkedések szükségesek, ezért az Önkormányzat az átszervezést tudomásul veszi. Ugyanakkor a kerület lakosságának érdeke azt kívánta volna, hogy az intézményrendszert érintő átalakítása során szükséges egyeztetések lefolytatása körülmények között, az átszervezés átfogóan, célszerűen valósuljon meg.*

² http://dload.oktatas.educatio.hu/megyei_fejlesztési_tervek/Budapest_Megyei_Fejlesztési_Terv_2013.pdf, 249. oldal, 2015. 05. 19.

Az Önkormányzat nehezményezi, hogy az átszervezés a beiratkozáshoz közeli időpontban, rövid idő alatt valósul meg. Ezért azt kérjük a Tankerülettől, hogy a jövőben a kerületi intézményrendszer fenntartásával – benne az átszervezéssel – kapcsolatos elképzeléseit az egyeztetésre elegendő időt szánva terjessze elő.”

A képviselő-testület döntésében egyben az átszervezés költségeinek megtervezéséről és a szükséges források biztosításáról is döntött. A Neptun Iskola tanulóinak a *Kontyfa Iskolába* történő átvétele miatt ez utóbbi *intézményben* felújításra kerültek a következők:

- A épületszárnyban tanári szoba, 4 db tanterem, raktár, 6 db foglalkoztató terem, 4 db mosdóblokk és a pincei táncterem;
- a B épületszárnyban 4 db foglalkoztató terem, 6 db mosdóblokk, pincei táncterem,
- a C épületszárnyban 4 db mosdóblokk, 1 db tanterem, folyosó;
- a D épületszárnyban tornaterem, tornatermi öltözők,
- a Faházban a bejárati előtér, 2 db mosdóblokk, táncterem, mozgásterem, 4 db foglalkoztató terem.

A fentiekre összesen az Önkormányzat 31.320.000 Ft + ÁFA összeget fordított. A Neptun Iskola általános iskolai feladat-ellátásának a *Kontyfa Iskolába* történő átszervezése kapcsán megfogalmazódott annak az igénye is, hogy a Száraznád Iskolában tanulók saját intézményükben részesülhessenek gyakorlati oktatásban, a Neptun Iskola udvarán lévő gyakorlati hely helyett. Ennek érdekében kialakítottak 10.350.000 Ft + ÁFA összegű beruházással egy új tankonyhát a Száraznád Iskola épületében, továbbá új vendéglátó képző tanteremet 1.780.000 Ft + ÁFA és egy új tanári szobát 1.950.000 Ft + ÁFA összeg ráfordításával.

A felújításokhoz és a beruházáshoz szükséges fedezetet az Önkormányzat a szabadon felhasználható maradvány tartalék előirányzatából csoportosította át. A költségvetés módosítására irányuló előterjesztésben „tankonyha kialakítás” költségeként feltüntetett 18.180.000 Ft + ÁFA teljes költségvetési összeg olyan egyéb felújítási kiadásokat is magában foglal – 2.500.000 Ft + ÁFA összegben a tetőbeázás megszüntetése, 5.000.000 Ft + ÁFA összegben varró technika terem kialakítása, 1.600.000 Ft összegben műszaki menedzsment feladatok ellátása –, amelyek nem, vagy nem csak az intézményátszervezés következtében merültek fel.

A polgármester tájékoztató arról is, hogy a képviselő-testület a 2015. április 30-i ülésén a KLIK fenntartásában működő XV. kerületi iskolák átszervezéséről szóló előterjesztéshez kapcsolódóan hozott döntést a kerületben lakcímmel rendelkező és a Tankerület irányítása alá tartozó általános iskola 1-8. évfolyamán tanulói jogviszonnyal rendelkező diákok *utazási költségei támogatásának a megvizsgálásáról*. A képviselő-testület 2015. szeptember 8-ai ülésére benyújtott előterjesztés alapján a képviselő-testület kiegészítette a települési támogatás megállapításának, kifizetésének és folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének a szabályairól szóló 5/2015. (II. 5.) önkormányzati rendeletét a „Palota utazási bérlettámogatás” bevezetésével, amelyhez egyidejűleg 11.385.000 Ft költségvetési fedezetet biztosított. A támogatásban – amely annak fenntartójától függetlenül kiterjed valamennyi, a kerületében található iskolák 1-8 évfolyamának a látogatására – a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyerekek részesülhetnek. Az új típusú támogatás iránti kérelem minden év február, illetve július hónapban nyújtható be. A képviselő-testület döntéséről külön tájékoztató levelet küldtek a Tankerületek részére.

6. A *Kontyfa Iskola igazgatója* megkereső levelemre *csak sürgetést követően, iktatószám nélküli levélben válaszolt*, amelyben az alábbiakra tért ki. A 2015/16-os tanévre a Neptun Iskolából érkezett gyermekek száma 167 fő. A tanulók korábbi osztálya egy kivételével megmaradt, a 7. osztály tanulói (2 fő) kerültek szintén a Neptun Iskolából érkezett párhuzamos osztályba.

Az iskola tanulóinak jelenlegi összlétszáma: 615 fő (505 általános iskolai, 110 középiskolai diák). Az általános iskolai osztálylétszámok 12-25 fő, a középiskolai osztálylétszámok: 9-29 fő közöttiek. A tantermek átlagos mérete: 54 m². Egy tanulóra – egy középiskolai osztály – kivételével az előírt négyzetméter rendelkezésre áll. Az Önkormányzat a nyári szünetben átalakításokat végzett az épületben. A kisebb létszámú osztályok számára tanterem (eredetileg 54 m²) kettéválasztásával oldotta meg az elhelyezést. Ez 2 db 12 fős osztályt érint. A tantermek szeptember 3. hetére készültek el, addig az osztályokat szaktantermekben helyezték el.

Az Önkormányzat fölújította az összes vizesblokkot, 1 db mozgásfejlesztő termet, 5 db fejlesztőtermet, öltözőt alakított ki, kifestette az átjövő osztályok tantermeit.

A Kontyfa Iskola pedagógiai programja szerint az angol nyelvet első osztálytól kezdve heti 2 órában oktatja a szabadon felhasználható órakeret terhére. Az összevonás után a Neptun Iskolából érkező tanulók folytatták a Neptun Iskola pedagógiai programja szerinti nyelvtanulást, vagyis ugyanannyi óraszámban tanulják, mint az előző iskolájukban.

Az SNI-s diákok fejlesztését utazó gyógypedagógusok végzik. Jelenleg a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XV. kerületi tagintézménye, valamint plusz óraadóként 2x10 órában a XIV. kerületi tagintézmény gyógypedagógusai látják el diákjaik (72 fő) fejlesztését. Az ellátás kiterjed a rászoruló teljes alsó tagozatos diákokra, illetve néhány felsős diákra is. A szakszolgálat vezetőjének tájékoztatása szerint a logopédiai ellátást szakemberhiány miatt a felső tagozaton nem tudják ellátni teljes körűen. Ennek következtében a felső tagozaton 18 gyermek nem kapja meg a szükséges fejlesztést. A fejlesztéshez szükséges termek és tárgyi feltételek rendelkezésre állnak, illetve a működtető és fenntartó segítségével biztosíthatók. Iskola jelenleg 3 fejlesztőpedagógust alkalmaz teljes munkaidőben, akik a BTM-s gyerekek fejlesztését végzik.

Az igazgató tájékoztatásában utalt arra is, hogy *a két iskola pedagógiai programja nem különbözik lényeges oktatási és nevelési kérdésekben.* A jelenleg érvényes pedagógiai program módosítása, illetve összehangolása jelenleg folyamatban van, azt az átjött kollégákkal közösen készítik el a 2016/17-es tanévre, beépítve a „Neptunos” sajátosságokat.

A mindennapi testnevelés órák megszervezése nehézséget okoz, ahogyan korábban is. Az átszervezés kapcsán a Kontyfa Iskola átépítésének, bővítésének eredeti tervében szerepelt *egy könnyűszerkezetes fedett tornacsarnok, amely nem készült el.* A jelenlegi feltételek szerint az iskola rendelkezik 1 db megfelelő méretű tornateremmel, amely két részre osztható, ez biztosítja, hogy egyszerre azt két osztály is használhassa. Emellett van még egy pingpongterem és egy nagyobb méretű táncterem, és használják a kerületi tanuszodát. A volt Neptunos osztályok közül a jelenlegi l.c, 2.c, 3.c, 5.c,d jár úszni. Az igazgató hangsúlyozta, hogy *a fenti lehetőségek nem váltják ki – méretük és használhatósági korlátaik miatt – teljesen a szükséges plusz tornatermet,* de megfelelő óraszervezéssel minden osztálynak lehetősége van bejutni a tornaterembe. A bekért órarendekből látható, hogy valamennyi osztály számára a heti 5 testnevelés óra szerepel az órarendben, azok helye megoszlik a pingpong, kondi-, táncterem és a két részre osztott tornaterem között, illetve a tanuszodában. A megosztott tornatermet több esetben egy osztály két csoportja – fiú és lány csoport – használja. Szeptemberben növelték az öltözők számát, a mosakodási lehetőséget, a függönyös megoldás csak az azóta lezárt pincei táncteremhez volt, ahol az összevonásig pincehelyiségekben folyt a technika és a táncoktatás. A Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóságának, illetve a Budapest Főváros Kormányhivatalának XV. Kerületi Népegészségügyi Osztályának helyszíni vizsgálata alapján azonban a *pincében tartott órákat az igazgató megszüntette.* Az igazgató tájékoztatása szerint az iskola ebédlőjében az időbeosztás szervezésével megoldották a kulturált étkezés lehetőségét. A bekért órarendek szerint valamennyi osztály számára ebédszünet az 5. órát követően 13.00 órától 13.30-ig tart. Az iskola tanóra szervezése 0. órától 8. óráig tart. A 0. óra 7.30-tól 8.15-ig tart, amely egyben a következő, az első óra kezdetét is jelenti. A 2015/2016-as tanévben 0. órában szervezték meg a 7/C testnevelés óráját, amelyet 1. órában szintén testnevelés óra követett, illetve egy másik napon 0. órában volt informatika, majd első órában történelem, a 8/C. osztályban a 0. és az 1. órában volt testnevelés, a 9/A osztályban 0. órában „Gi” rövidítésű óra, majd 1. órában osztályfőnöki, egy másik napon 0. és az 1. órában testnevelés óra, a 11/A osztály tanulói 0. órában vettek részt testnevelés órán majd azonnal kezdődött az „Adatgyak,” az osztály másik felének „Átgyak” órája. A 12/B osztálynak 0. és az 1. órában volt a hét egyik napján testnevelés órája, egy másik napon pedig 0. órában „Mark”, majd 1. órában „Nn” órája, a 12/G osztály heti egyszer 0. és 1. órában vett részt testnevelés órán, a 13/A osztálynak a hét egyik napján 0. órában volt testnevelés, majd 1. órában osztályfőnöki órája, egy másik napon 0. órában angol, majd 1. órában „Mark” órája volt, a 13/G osztálynak 0. órában volt testnevelés órája, majd 1. órában osztályfőnöki órája.

7. A *Kontyfa Iskola igazgatójától* további tájékoztatást kértem az SNI-s gyermekek fejlesztésével kapcsolatos ellátás tárgyában.

Az intézmény vezetője *ismételten csak sürgetésre adott*, iktatószámot nem tartalmazó válasza szerint a volt Neptun Iskolában az SNI-s (logopédiai fejlesztésre szoruló) tanulók „*bagyományos tanterv alapján tanultak*, a fejlesztést emellett az utazó gyógypedagógusok látták el. A Kontyfa Iskolába való beolvadás után ugyanazzal a tantervvel haladnak tovább, amellyel eddig tanultak, és ugyanúgy utazó gyógypedagógusnak kell a fejlesztésüket megoldani. Az 57 fő SNI-s diák fejlesztését 7 utazó gyógypedagógus végzi, akik egy másik intézmény, a Száraznád Iskola pedagógusai. *A Kontyfa Iskola felső tagozatán jelenleg 17 gyermek (ebből 3 fő volt Kontyfa Iskolában középiskolás) nem kapja meg a szükséges fejlesztést.* A 14 ellátatlan gyermek volt Neptunos diák (6.c, 6.d, 7.c, 8.c). A fejlesztéshez szükséges termek és tárgyi feltételek rendelkezésükre állnak, illetve a működtető és fenntartó segítségével biztosíthatók.

Tudomása szerint a Száraznád Iskolának volt a feladata eddig is a kerületben biztosítani az SNI-s ellátást, többek között a logopédiai ellátást. A Kontyfa Iskola *csupán a helyet biztosítja* az ellátáshoz, a fejlesztőórák elosztása és az óraszámok meghatározása nem iskolájának hatásköre.

8. A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat (a továbbiakban: FPSZ) vezetőjének szakmai álláspontja szerint a beszéd fogyatékos sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók logopédiai ellátása *a befogadó intézmény felelősségi körébe tartozik.* Az Nkt. 4. § r) pontja alapján az intézményekben a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése-oktatása (a szakértői bizottság szakértői véleményében meghatározottak szerint) történhet a többi gyermekkel, tanulóval együtt is. Az állami fenntartású intézmények szakmai alapidokumentumában akkor kerül rögzítésre a fenti feladatellátás, ha az Nkt. 22. § (1) bekezdés szerint a megfelelő feltételek rendelkezésére állnak. A Kontyfa Iskola szakmai alapidokumentuma tartalmazza beszéd fogyatékos tanulók ellátását együttnevelés formájában, melyhez az Nkt. 47. § b) pontjában előírtakat (személyi és tárgyi feltételeket) kell a fenntartónak biztosítania. Ez történhet az intézményben foglalkoztatott szakember által, de az Nkt. 47. § (10) bekezdése azt is lehetővé teszi, hogy az ellátásba utazó gyógypedagógusi hálózatot is bevonjon. Ez alapján a Kontyfa Iskola *a Száraznád Iskolának az utazó gyógypedagógus hálózatának igénybe vételével látja el a logopédiai fejlesztésre szoruló sajátos nevelési igényű tanulóit.* Fentiek alapján a tevékenység nem tartozik a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat hatáskörébe. Kérdésekre a főigazgató tájékoztatott, hogy az FPSZ szakmai alapidokumentumában adminisztrációs hiba folytán szerepel a XV. Kerületi Tagintézmény telephelyeként a 1156 Budapest, Pattogós u. 6-8. szám alatti cím, ott azonban tényleges tevékenység nem történik. Mindezek miatt 2014-ben kérték a fenntartótól a telephely alapidokumentumból való törlését.

9. A Száraznád Iskola igazgatója válaszában arról tájékoztatott, hogy a 2013/14-es tanév őszén szakszolgálatuk kettészakadt, a 43 fős team egyik fele az alapellátással együtt a XV. Kerületi Pedagógiai Szakszolgálatához került, míg a SNI ellátást végző gyógypedagógusok, mint Utazó Gyógypedagógiai Hálózat a Száraznád Iskola részeként működik tovább. Ettől a tanévtől kezdve *megnőtt a fluktuáció a hálózatban és egyre súlyosbodó szakemberhiánnyal küzdenek.* A kerület SNI tanulóinak ellátásának biztosítása érdekében a kollégák többsége túlóra vállalására kényszerül. A 2014/2015-ös tanév őszétől az óvodáskorú sajátos nevelési igényű gyermekek közül csak a beszéd fogyatékosok ellátását vállalták, ezért az utazó gyógypedagógusok az óraszámok nagyobb hányadában (több esetben továbbra is túlóra terhére) biztosították a SNI tanulók számára előírt fejlesztéseket. Ettől függetlenül a munkájuk során jelentkező problémákról tájékoztatták a Tankerület igazgatóját is. A hivatkozott tájékoztató levél egyben az alábbiakat tartalmazza: „*Az integráció és az intézmények alapító okiratában gyakran olvasható inklúzió fogalma nem azt jelenti, hogy az iskolák felveszik a SNI gyermeket. Ebbe nemcsak nekünk, az Utazó Gyógypedagógiai Hálózatnak kell hozzátennie, hanem az integráló iskolának is!!! Mi a szakmai tudásunkat adjuk, az iskolának pedig a feltételeket kell biztosítani. [...] A kerületi intézményeknek törvény által előírt feladata, hogy az SNI gyermekek/tanulók számára megfelelő, alapfelszereltséggel rendelkező ellátó helyiségeket biztosítson. ... [...] A kerületben zajló mozgásfejlesztés általános tapasztalata, hogy az óvodák nagy többségében egy jól felszerelt tornaterem áll az utazó gyógypedagógus rendelkezésére szemben az iskolákkal, ahol a Neptun utcai iskola (ahol még a „NOK-os” időszakban sikerült egy jól felszerelt mozgásfejlesztő termet kialakítani) kivételével az általános tendencia egy padokkal túlszűfolt, méreteiben sem ideális tanterem biztosítása, amely semmilyen mozgásfejlesztésre nem alkalmas!!!”*

A 2015/2016-os tanév elején *a betöltetlen státuszok miatt* a Tankerület igazgatójának döntése alapján újabb szakmai prioritást kellett felállítani, ezért a tanévben a logopédusok a beszéd fogyatékos tanulók, valamint az Utazó Gyógypedagógiai Hálózat gyógypedagógusai az óvodás korosztály és az alsó tagozatos tanulók szélesebb körben történő ellátását tekintik elsődleges feladatuknak. A 2015/16-os tanévben 22 álláshelyből 4 logopédus állás betöltetlen maradt, egy volt kolléganő fél állásban (10 óra) októbertől segíti munkát. A kerületi SNI-s gyermekek és tanulók ellátását *8 logopédus 10 fejlesztő és egy belső státuszon lévő pszichológus (ambuláns keretek között) kezdte meg.* A korábbi évek túlterheltségének (kiegészítés és egyéb egészségügyi problémák) következtében jóval kevesebb kolléga vállal túlórákat. A fennálló szakemberhiányt tovább súlyosbította, hogy 2016. február elejétől a fejlesztő munkaközösség egyik gyógypedagógusa az anyaintézmény belső munkájában vesz részt, akinek helyettesítését nem sikerült megoldani. A válaszdás időpontjában 8,5 gyógypedagógus-logopédus és 10 gyógypedagógus-fejlesztő, ebből 18 fő főállásban, 1 kolléganő félállásban (heti 10 óra) dolgozik.

Az Utazó Gyógypedagógiai Hálózati feladatot ellátó kollégák a Száraznád Iskola rehabilitációs-rehabilitációs feladatainak ellátásában is részt vesznek, az alsó tagozatos gyermekek logopédiai ellátását, emellett 2 magántanulói státuszban lévő gyermeknek a mozgás-, és kognitív fejlesztését is ellátják heti 11 órában. Az egyéb fejlesztéseket (kognitív, mozgás, pszichológiai segítség) belső gyógypedagógus kollégák biztosítják.

A 2015/2016-os tanévben *november elejére jutottak pontos létszámadatokhoz* (amely közel sem fedeli le a teljes valóságot), amely alapján *elosztották a területeket és az óraszámokat.* A kerületben 11 óvoda 20 különböző telephelyén, valamint 10 iskolában nyújtanak ellátást. A tanévben a logopédusok által ellátott gyermeklétszám 148 fő, a fejlesztők által ellátott gyermeklétszám 199 fő, el nem látott gyermekek 24 fő. A fejlesztő munkaközösség esetében *ez szám a többszörösítés is elérheti,* mivel egy-egy gyermek esetében a szakvéleményben előírt többféle terápiás formát különböző végzettségű szakemberek végzik (kognitív-, pszichológiai-, autizmus spektrum specifikus ellátás, mozgásfejlesztés). A SNI gyermekek számára nyújtott ellátás heti lebontásban összesen 847 óra.

Az ellátást akadályozó tényezők között nevesítette az igazgató többek között, hogy a szakvéleményekben meghatározott magas rehabilitációs óraszám (intenzív logopédia minimum heti 3, esetenként heti 5 és gyakorta előfordul az egyéni fejlesztés) ennyi szakemberrel megoldhatatlan feladat. Ugyanakkor a gyermekek többségénél az előírt fejlesztési területek több különböző végzettségű szakember munkáját követelik meg (logopédia, mozgásfejlesztés, autizmus spektrum specifikus ellátás, kognitív fejlesztés, pszichoterápia), ami azt jelenti, hogy az SNI-s gyermek naponta több fejlesztésben vesz részt, amivel *iszonyú terhelésnek* van kitéve a mindennapi iskolai életében. Megemlítette azt is, hogy a többségi intézmények egy részében nem biztosítanak megfelelő tárgyi feltételeket a hatékony munkavégzéshez. Akadályozó tényezők között sorolta fel azt is az igazgató, hogy több esetben, többszöri megkeresés ellenére sem sikerül pontos információkhoz jutni az ellátásra szoruló gyermekek adatairól, elérhetőségéről valós intézményi helyéről.

A Kontyfa Iskolában összesen 54 tanuló számára biztosítanak ellátást, kognitív fejlesztést heti 68, logopédiai fejlesztést heti 71, mozgásfejlesztést heti 31, míg pszichés segítség heti 2 órában, összesen 172 órában nyújtanak segítséget. A Kontyfa Iskolába járó 14 felső tagozatos a 2015/2016-os tanévben (a korábban említett okok miatt) *nem részesült ellátásban.* Ezeknek a tanulóknak a logopédiai ellátása óvodás koruktól kezdve biztosítva volt a kerületben. A Neptun Iskola megszűnéséig (a 2014/2015-ös tanév végéig) 8-10 éven keresztül folyamatos logopédiai és egyéb fejlesztő ellátásban részesültek. A 3 középiskolás tanuló pedig nem került a látóterükbe a tavaly őszi létszám gyűjtés során.

Nem részesül ellátásban a 6.d osztályos tanulók közül 3 tanuló, akik a 2014/2015-ös tanítási évben komplex segítségben részesültek, míg 2015 októberéről egy 6.c osztályos tanuló számára már nyújtanak ellátást. A 7.c osztályból 8 fő nem részesül ellátásban, ők a 2014/2015-ös tanévig intenzív logopédiai ellátásban, valamint alsó tagozatban komplex fejlesztésben részesültek. A 8.c osztályból két tanuló nem jut ellátáshoz, akik közül az egyik tanuló a 2014/2015-ös tanévig intenzív logopédiai fejlesztésben részesült. Továbbá a középiskolából egy 9., egy 12. és egy 13. osztályos tanuló.

A Száraznád Iskola igazgatója előadta azt is, hogy az 1999/2000 tanévtől – a Száraznád NOK létrejötté és a hajdani logopédiai osztályok működése óta – a Neptun Iskolában (a Kontyfa Iskolába tavaly ősszel történő beolvadás előtt), közel 16 éven keresztül széles körben, minden SNI tanulóra kiterjedő intenzív ellátást biztosítottak a szakvéleményekben előírt szakemberek által és óraszámoknak megfelelően (helyben biztosított logopédia, kognitív-, és mozgásfejlesztés és pszichés megsegítés). Ezt elősegítette egyrészt az anno 43 fős szakszolgálat megléte, 2013 őszétől a 2 státuszhiányt a logopédusok a túlóra (23-25 órában) vállalásával biztosítottak.

10. A Kontyfa Iskola igazgatójához 2016. június 3-án kelt levelemmel 15 napos határidő tűzése mellett *további megkereséssel fordultam a korábbi válaszok alapján nem egyértelmű kérdések tisztázása érdekében.* Ennek keretében kértem ismételt a korábbi Neptun Iskola *pedagógiai programját, helyi tantervét.* Külön is kiemelve kértem a Meixner, illetve a logopédiai osztályok tantervét, a beolvadást követően érvényes pedagógiai programot, az SNI-s tanulók fejlesztéshez rendelkezésre álló tárgyi eszközök ismertetését, a fejlesztő órák időpontját és azok esetleges egybe esését a tanulók iskolai óráival, a Kontyfa Iskolába járó tanulók létszámát és megoszlását, valamint azt, hogy a Neptun Iskola átvett párhuzamos osztályai az átvételt követően milyen osztály megjelölést használnak. A Kontyfa Iskola igazgatójának válasza *iktatószám és igazgatói aláírás nélkül e-mailben* 2016. augusztus 17-én érkezett meg. Ebben az igazgató megküldte a pedagógiai programokat, de azokban *nem lelhetőek fel a helyi tantervek.* Tájékoztatása szerint *„a jelenleg 6-7. évfolyamosok a volt logopédiai osztályok (6.a és a 7.a), amelyek összetétele: 6.a: 12 főből 11 fő SNI-s, 1 fő BTM-es, a 7.a: 14 főből 8 fő SNI-s, 6 fő a létszámban 1-et érő. A logopédiai fejlesztésben résztvevő hetedikes tanulók integráltan tanulnak az aktuálisan érvényes helyi tanterv szerint, szintén a hagyományos tanterv szerint tanulnak. A sajátos helyzetű tanuló oktatásához a Neptun pedagógiai programja az irányadó. A volt 4.a osztály nem indult logopédiai osztállyal. Jelezte, hogy a volt 1.a és 2.a osztályok jelenleg is a Meixner-féle tanmenet és tankönyv szerint tanulnak, nem használtak eddig sem Meixner-tantervet.”* Az átszervezés kapcsán *a két iskola pedagógiai programja párhuzamosan él.* A két pedagógiai program nem tér el egymástól az SNI-s tanulók nevelés-oktatásával összefüggő pedagógiai tevékenységben. A volt Neptun Iskola diákjai a szülők által elfogadott pedagógiai program szerint tanulnak. *Az SNI ellátás biztosítása jelenleg a Száraznád Iskola feladata. Munkájukat a lehetőségeikhez mérten segítik.* Az utazó gyógypedagógusok számára rendelkezésre álló feltételek a Kontyfa Iskolában: 2 db mozgásterem, 5 db kisméretű fejlesztőterem logopédiai foglalkozásokhoz, valamint a fejlesztőeszközöket áthozták Neptun Iskolából. A levél szerint a részletes leltári íveket csatolta válaszához, azonban *azok nem találhatóak a mellékletek között.* Az igazgatónő rendelkezéseimre bocsátotta a fejlesztőpedagógusok órabeosztását és a tanulók fejlesztő óráit, de arra nem adott választ, hogy a tanulók fejlesztése az iskolai tanítással egybeesik-e, azaz érinti-e a rendes iskolai tanórákat és melyeket. A beolvadást követő Kontyfa Iskola tanulói létszáma: 612 fő, 502 fő általános iskola, 110 fő középiskola. Ebből SNI-s tanuló 61 fő az általános iskolában, és 3 fő középiskolában, BTM-s 88 fő az általános iskolában és 24 fő középiskolában. Az átvett osztályok számozása pedig az alábbiak szerint alakult: 5.a → 6.c, 5.b → 6.d, 6.a → 7.c, 6.b → 7.d.

11. Az Oktatási Hivatal adatbázisa szerint *a Magyar-Kínai Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola* (1157. Budapest, Kavicsos köz 2-4.) működési engedélyét a Budapest Főváros Kormányhivatala 2016. március 16-án jogerőssé vált határozata módosította, amely 2016. szeptember 1-ével lépett hatályba. A módosítást az iskola fenntartója az OMSZI kezdeményezte és kiterjedt az iskola nevére és feladatának bővítésére, miszerint az iskola tevékenysége gimnáziumi nevelés-oktatás tevékenységgel és ennek megfelelően neve pedig a gimnáziumra utalással bővül. *A Magyar-Kínai Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium honlapján a 2016/2017-es tanév megkezdésekor feltüntetett adatok szerint az iskola fenntartója a KLIK, címe: 1158 Budapest, Neptun utca 57., amely megegyezik a megszüntetett Neptun Iskola korábbi székhelyének címével.*

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajb.t. határozza meg. A törvény 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint hatóság (ideértve a közszolgáltatást végző

szervet is) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Ajbt. 18. § (2) bekezdés a) pontja értelmében közszolgáltatást végző szervnek minősül függetlenül attól, hogy milyen szervezeti formában működik az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó, illetve e feladat ellátásában közreműködő szerv.

Az Nkt. az 1. § (2) bekezdésében rögzíti, hogy *a köznevelés közszolgálat, és amelynek általános kereteit és garanciáit az állam biztosítja*. A sajátos nevelési igényű tanulónak joga az Nkt. 47. § (1) bekezdése értelmében hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. A sajátos nevelési igényű, tanuló iskolai nevelés-oktatása az Nkt. 47. § (3) bekezdése alapján *az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, iskolai osztályban, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos iskolai osztályban*) történhet.

A fentiek alapján tehát a köznevelési intézmények közszolgáltatást végző szervek közé sorolhatóak, mindezekre figyelemmel az egyedi panaszügyek tekintetében az ombudsman vizsgálati jogosultsága az érintett intézményekre egyértelműen kiterjed.

II. Az érintett alapvető jogok és elvek tekintetében

Az alapjogi biztos egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggés-rendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjogkorlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek. A jelentés megállapításaival összefüggésben ismételten hivatkozom arra, hogy az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek szövege Alaptörvény Negyedik Módosításának hatályba lépését követően továbbra is nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében jellemzően nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amely ellentétesek volnának a korábbi alkotmányunk szövegével. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy *„az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”*. Az Alkotmánybíróság a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már *az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el* a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi érveléssel azt mondta ki, hogy *„az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.”*

Ha összevetjük az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, az Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdésében, illetve az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglaltakat a korábbi Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, 70/F. § (1) bekezdésének és 67. § (1) bekezdésének szövegével, akkor abból az állapítható meg, hogy a jelen vizsgálat tárgyát képező jogállamiság elve, az oktatáshoz való jog, a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga tekintetében nem hoz olyan változást az Alaptörvény szövege, mely a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat elvetését, tartalmi átértékelését alátámasztaná.

Így elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok és az alkotmányos elvek értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybíróági döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind az azt követően meghozott határozataiban, azok indokolásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket. Kiemelendő, hogy az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése tartalmazza, hogy Magyarország *külön intézkedésekkel védi a fogyatékkal élőket.*

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, *demokratikus jogállam.* Az Alkotmánybíróság korábbi töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a *jogbiztonság.* Ahogyan pedig arra az Alkotmánybíróság felhívta a figyelmet a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát, tehát az eddig kialakított alkotmánybíróági gyakorlat relevánsnak tekinthető a vizsgálat során. Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát. A jogállamiság elvéből folyó követelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a *jog által megállapított működési rendben,* a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott *korlátok között* fejtik ki tevékenységüket. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a *kiszámíthatóság – beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok védelmével,* mintegy kölcsönösen feltételezik egymást

2. Az Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdése alapján minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez, Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja. Az Alaptörvény a személyiség kibontakoztatásának, a tájékozott és felelős polgárrá válásnak az egyik alapvető feltételeként *valamennyi magyar állampolgár jogát elismeri a műveltség megszerzésére törekvéshez.* E jog érvényesítése szükségszerűen állami cselekvést igényel: az állam az elengedhetetlenül fontos ismeretek megszerzését, a gyermekek megfelelő fejlődését a kötelező – és ezzel összhangban – bárki számára ingyenesen hozzáférhető *alapfokú* oktatással biztosítja.

Az Alkotmánybíróság a 3046/2013. (II. 28.) AB határozatában kiemelte, hogy az oktatáshoz való jog, valamint az államot terhelő intézményvédelmi kötelezettség tartalmával már több határozatában foglalkozott, az ezekben kifejtett álláspontját pedig az Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdésével összefüggésben is fenntartja. Hangsúlyozza, hogy a mindenkori törvényhozó és végrehajtó hatalom alkotmányos joga és egyben kötelessége az oktatási rendszer működtetésének folyamatos figyelemmel kísérése, a felmerülő hibák kijavítása, a hiányosságok pótlása, a működési zavarok elhárítása, az ellehetetlenülés megakadályozása. Az alaptörvényi követelmények keretén belül, indokolt esetben a törvényhozót megilleti az oktatási intézményrendszer módosításának, átalakításának joga. A megtett lépésekért éppúgy, mint a szükséges intézkedések elmaradásáért a felelősség a mindenkori kormányzatot terheli.

Az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban az Nkt. külön is rögzíti a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók körét és jogait. A kiemelt figyelem az esetükben *azt jelenti, hogy az e körbe tartozók sajátos tulajdonságuk, helyzetük, állapotuk miatt az átlagostól eltérő foglalkozást, figyelmet, speciális szakértelmet, eszközöket és felszerelést igényelnek. E csoport alcsoportjába tartoznak azok a gyermekek és tanulók, akik számára egyben különleges bánásmódot is szükséges biztosítani.*

Ide tartoznak a sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdenek.

3. Az oktatáshoz való jog szoros kapcsolatban áll az *esélyegyenlőséghez való joggal*, így a nemzetközi aspektusok kapcsán érdemes kiemelni a Gyermek jogairól szóló Egyezmény 4. cikkét, amely szerint a részes államok meghoznak minden olyan törvényhozási, közigazgatási vagy egyéb intézkedést, amelyek az Egyezményben elismert jogok érvényesüléséhez szükségesek. Az Egyezmény 28. cikk 1. a) pontjában foglaltak szerint a részes államok elismerik a gyermeknek az oktatáshoz való jogát, és különösen e jog gyakorlásának fokozatos, az esélyegyenlőség alapján való gyakorlása céljából az alapfokú oktatást mindenki számára kötelezővé és ingyenessé teszik.

Az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdése szerint Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése rögzíti, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a *fogyatékosággal élőket*. Az Alaptörvény tehát az időseket és a fogyatékosággal élőket gondoskodásra szoruló és külön védelmet igénylő csoportként emeli ki. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített a hátrányos megkülönböztetés általános tilalma alóli kivételt jelent az Alaptörvény idézett rendelkezése, amelyek alapján Magyarország az esélyegyenlőség kiküszöbölését célzó intézkedéseket is tesz. E rendelkezés értelmében az egyenlőség tartalmi megvalósulását szolgáló, az esélyegyenlőség felszámolása érdekében tett pozitív megkülönböztetés megengedett.

Az esélyegyenlőség elősegítése az állam részéről egy jogi lehetőséget biztosít, ugyanakkor bizonyos, valamely tulajdonságuk okán sajátos, kiszolgáltatottabb helyzetük miatt objektíve hátrányba kerülő személyek csoportjainál az állami beavatkozás *nem fakultatív feladat*: az állam köteles hatékony lépéseket tenni a súlyosan egyenlőtlen helyzet felszámolására. Az alkotmánybírói gyakorlat szerint az állam szabadságot élvez abban, hogy milyen módon, milyen jogi, normatív és anyagi eszközökkel teljesíti az esélyegyenlőség előmozdítására vonatkozó alkotmányos kötelezettségét, mint államcél: e körben mérlegelni lehet az eszközök megválasztásában az állam teherbíró képességét. A fogyatékosággal élő személyek ellátása kötelezettséget jelent az állam és a társadalom számára, jogaikat és esélyegyenlőségüket az államnak jogalkotás útján is elő kell segíteni, ennek során tekintettel kell lenni a fogyatékos személyek érinthetetlen emberi méltóságára a jogosultságok és kötelezettségek elosztásakor.

Az egyenlő bánásmóddal és az esélyegyenlőséggel összefüggésben érdemes arra is utalni, hogy az alapvető jogok biztosa számára az Ajbt. immár fontos célként fogalmazza meg a gyermekek jogainak védelme mellett a *leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportokhoz* tartozó személyek jogainak fokozott védelmét, ugyanakkor eddig az országgyűlési biztosok – külön törvényi felhívás nélkül is – kiemelt figyelmet fordítottak az ebbe a csoportba tartozók alapvető jogainak a védelmére. Az ombudsmani gyakorlat alapján e személyi körbe tartoznak a *fogyatékosággal élő személyek* és a *gyermekek* is. A két csoport metszete, azaz a fogyatékosággal élő gyermekek esetében kifejezetten *halmozódik az állami, közbatalmi beavatkozással szembeni kiszolgáltatottság*. Másfelől esetükben még súlyosabb és közvetlen következményekkel járhat az is, ha az állam nem tesz eleget egyes alkotmányos feladatainak, a speciális szabályozás és gyakorlat kialakításával, fenntartásával kapcsolatos kötelezettségeit nem vagy nem megfelelően látja el.

4. *A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése rögzíti.* A gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Erre tekintettel kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti a törvény a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot. E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam köteletségét alapozza meg a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére. A gyermek, mint az alapjogok alanya oldalán az életkorból adódó hátrányokat az állam oldaláról az az intézményvédelmi kötelezettség egyenlíti ki, hogy az államnak aktívan kell cselekednie a gyermekek alapvető jogainak előmozdítása, érvényesítése és védelme érdekében.

Ezt az alaptételt megtaláljuk a Gyermek Jogairól szóló ENSZ Egyezmény preambulumban is, amely rögzíti, hogy a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után egyaránt. Az Egyezmény 1991-től a magyar belső jog részévé vált, részes államként Magyarország kötelezettséget vállalt a gyermekkel foglalkozó és védelmét biztosító intézmények létesítésére, valamint ezen intézményekben a jogszabályoknak megfelelő szakmai létszám, szakértelem, biztonság, az egészséges környezetet biztosítására. Az Egyezmény minden gyermekkel kapcsolatba kerülő intézményt és hatóságot a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárásra, döntésre kötelez.

*Az Egyezmény 23. cikke külön is rendelkezik a fogyatékossgal élő gyermekek speciális jogairól és védelméről.*³ Az Egyezmény rögzíti, hogy részes államok – így Magyarország is – elismerik, hogy a szellemileg vagy testileg fogyatékos gyermeknek emberi méltóságát biztosító, önfenntartását előmozdító, a közösségi életben való tevékeny részvételét lehetővé tevő, teljes és tisztességes életet kell élnie. Elismerik továbbá a fogyatékos gyermeknek a különleges gondozáshoz való jogát, és a rendelkezésükre álló forrásoktól függő mértékben, az előírt feltételeknek megfelelő fogyatékos gyermeknek és eltartóinak, kérelemre, a gyermek állapotához és szülei vagy gondviselői helyzetéhez alkalmazkodó segítséget biztosítanak. Az Egyezmény 23. cikk 3. pontja értelmében pedig a fogyatékos gyermek sajátos szükségletei okán a segítség a gyermek szüleinek vagy gondviselőinek anyagi erőforrásait figyelembe véve, lehetőség szerint ingyenes, úgy kell alakítani, hogy a gyermek valóban részesülhessen oktatásban, képzésben, egészségügyi ellátásban, gyógyító-nevelésben, munkára való felkészítésben és szabadidő-tevékenységben oly módon, hogy ezek biztosítsák személyisége lehető legteljesebb kibontakoztatását kulturális és szellemi területen egyaránt.

III. A vizsgált ügy érdeme tekintetében

Ombudsmanként vizsgálatom nem terjedt, nem is terjedhetett ki az intézményi átszervezés, azaz a Neptun Iskola beolvasztása kapcsán arra, hogy szakmailag, illetve finanszírozási szempontból mennyire volt hatékony vagy célszerű. Jelentésemben kizárólag annak a vizsgálatára szorítkoztam, hogy maga az átszervezési eljárás megfelelt-e jogállami követelményeknek, továbbá annak hatásai és következményei nyomán kialakult helyzet alapjogi szempontból hogyan ítéltető meg.

1. Az iskola átszervezésével kapcsolatos eljárás

A törvényi kiindulópont az, hogy köznevelési intézményt az állam, vagy az Nkt. keretei között a nemzetiségi önkormányzat, az egyházi jogi személy, a vallási tevékenységet végző szervezet vagy más személy vagy szervezet alapíthat és tarthat fenn, amennyiben a tevékenység folytatásának jogát – jogszabályban foglaltak szerint – megszerezte. A fenntartói jog magában foglalja az intézményátszervezésének jogát, vagyis azt, hogy a fenntartó az Nkt. 4. § 11. pontjában hivatkozott Nkt. 21. § (3) bekezdés c) - j) pontokban rögzített kérdésekben dönt.

Így tehát a köznevelési intézménynek alapító okiratában, szakmai alapidokumentumában meghatározottak közül módosíthatja az intézmény típusát; az intézmény feladatellátási helyét, így annak székhelyét, tagintézményét, telephelyét; alapfeladatának jogszabály szerinti megnevezését; nevelési, oktatási feladatot ellátó feladatellátási helyenként felvehető maximális gyermek-, tanulólétszámot. Módosíthatja iskolatípusonként az évfolyamok számát; alapfokú művészetoktatás esetén a művészeti ágak, azon belül a tanszakok megnevezését; szakképzés esetén a szakmacsoportokat és az Országos Képzési Jegyzékben meghatározottak szerint a szakképesítés megnevezését és azonosító számát, szakközépiskola esetén az ágazatokat, a feladatellátást szolgáló vagyont, továbbá a vagyon feletti rendelkezés vagy a vagyon használati jogát. A fenntartói jogok gyakorlásában különbséget kell tenni, az állami intézményfenntartó központ, ideértve az állami felsőoktatási intézmény által fenntartott köznevelési intézmény (a továbbiakban: állami fenntartású iskolák), valamint a nem állami fenntartású köznevelési intézmények között. Az állami fenntartású iskolák esetében ugyanis a fenntartói jogok megoszlanak az oktatási miniszter és a fenntartói jogokat gyakorló intézmény fenntartói központ között.

³ Összhangban a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény 7. cikkében foglaltakkal.

Az Nkt. 77. § (2) bekezdés k) pontja értelmében – szemben a nem állami fenntartású iskolákkal – *az oktatásért felelős miniszter dönt* – többek között – az állami fenntartású iskolák létesítéséről, *átstrukturálásáról*, megszüntetéséről, alapfeladatának módosításáról. Az állami fenntartású iskolák estében további sajátosság, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 33/2014. (IX. 16.) EMMI utasítás alapján a miniszter átszervezéssel kapcsolatos döntését a miniszter nevében eljárva a *köznevelést felelős államtitkár* hozza meg. E *kvázi hatásköri átruházással összefüggésben* hangsúlyozandó, hogy a miniszter vállalja a felelősséget az így meghozott államtitkári döntésért, hiszen a törvényben meghatározott hatáskör belső szabályzatban történő átruházásával *a felelőség nem hárul át a döntés tényleges meghozójára*. Az intézményi struktúra meghatározásában a fenntartó, illetve állami fenntartású iskolák esetén a miniszter nagyfokú önállósággal rendelkezik, ugyanakkor az átszervezéssel kapcsolatos döntés a feladatellátás biztosítása érdekében *a jogszabályban meghatározott korlátokkal gyakorolható*, e korlátok *időbeli feltételeket* állítanak és széleskörű *egyeztetési kötelezettséget* követelnek meg. Egy iskola átszervezése csak *akkor lehet zökkenőmentes*, ha az érintett felek mind a befogadó, mint a befogadott iskola tanulói, a szülők, a pedagógusok számára egyértelmű és világos, hogy az átszervezés következtében *milyen feltételek között* valósul meg a tanítás. Egyben maradhatnak-e az osztályok, milyen pedagógiai program szerint folyik tovább az oktatásuk, lesz-e elég és megfelelő tanterem és milyen más tárgyi feltételek állnak a rendelkezésre, kik fogják tanítani a gyerekeket, milyen további lehetőségek vannak pl. szakkörök, pedagógiai szakszolgálati szolgáltatások érhetőek el, milyen étkezési lehetőségek vannak, rendelkezésre áll-e tornaterem.

1.1 Az átszervezési döntés meghozatalának időpontja

Az intézményátstrukturálás meghozatalának időpontjáról az Nkt. 84. § (7) bekezdés ba) pontja rendelkezik, ennek értelmében a fenntartó, az állami intézményfenntartó központ, valamint az állami felsőoktatási intézmény által fenntartott intézmény esetében az oktatásért felelős miniszter legkésőbb az intézkedés tervezett végrehajtása éve *májusának utolsó munkanapjáig* hozhat döntést a nevelési-oktatási intézmény átalakításáról, amely történhet – többek között – egyesítéssel, amelynek két formája a *beolvasás* vagy összeolvasás.

A feltárt tényállás szerint az oktatásért felelős miniszter hatáskörében eljáró köznevelésért felelős államtitkár 2015. május 28-án döntött a Neptun Iskola Kontyfa Iskolába való beolvasással való megszűnéséről. *Tekintettel arra, hogy 2015 májusában az utolsó munkanap május 29-re esett, vagyis a döntés meghozatalára a jogszabályban megjelölt határidőt megelőzően sor került, ezért ezzel összefüggésben a jogállamiság elvével, alapvető jogokkal összefüggő visszacsúszás nem állapítható meg.*

1.2 Az egyeztetési kötelezettség és a véleményezési jog

Az Nkt. 40. § (1) bekezdése értelmében, ha jogszabály a fenntartói irányítás körébe tartozó valamely döntés meghozatalát előzetes vélemény, egyetértés, szakvélemény beszerzéséhez köti, az ennek elmulasztásával hozott döntés megtámadható. Az előzőekre tekintettel vizsgáltam *az egyeztetési kötelezettségre vonatkozó rendelkezések megtartását*. Az Nkt. 83. § (3) bekezdés b) pontja alapján a fenntartó a köznevelési intézmény átszervezésével összefüggő döntése vagy véleményének kialakítása előtt beszerzi a 83. § (4) bekezdésben foglaltak *véleményét*. Ennek értelmében a döntés előtt ki kell kérni az intézmény alkalmazotti közössége, az iskolaszék, a szülői szervezet, az iskolai diákönkormányzat, a nemzetiségi nevelés-oktatásban részt vevő intézmény esetén – ha nem rendelkezik egyetértési joggal – a települési nemzetiségi önkormányzat, ennek hiányában az érintett országos nemzetiségi önkormányzat véleményét. Szakképző iskola esetén a fővárosi, megyei gazdasági kamara, valamint az állami fenntartású szakképző iskola esetén a szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter és végül a működtető önkormányzat véleményét. Az Nkt. 83. § (6) bekezdése lehetőséget ad arra, ha a fenntartó három vagy annál több köznevelési intézményt tart fenn, a (3)-(4) bekezdés szerinti véleményeztetési kötelezettségének – a nevelési-oktatási intézmény *átalakítása*, megszüntetése, vezetőjének megbízása és megbízásának visszavonása *kérvételével* – eleget tehet úgy is, hogy a tervezett intézkedésről szóló tájékoztatót az érintett köznevelési intézmény vezetőjének küldi meg azzal, hogy a helyben szokásos módon hozza nyilvánosságra, és hívja fel a (4) bekezdésben meghatározottak figyelmét arra, hogy a fenntartó tervezett intézkedésével kapcsolatos

véleményüket a (5) bekezdésben meghatározott határidő biztosítása mellett a köznevelési intézmény vezetőjének küldhetik meg.

A feltárt tényállás alapján a Tankerület igazgatója a *Kontyfa, a Neptun és a Száraznád Iskolák igazgatóit levélben kérte fel az érintett iskolai „szervek” bevonásával a véleményezési eljárás lefolytatására.*

Mindezekre tekintettel megállapítom, hogy a Tankerület az Nkt. 83. § (6) bekezdésében rögzített eljárást választotta az egyeztetési kötelezettség teljesítésére, ennek során azonban figyelmen kívül hagyta az e rendelkezésben meghatározott kivételeket, amelyek esetében (intézmény átalakítása, megszüntetése, vezetői megbízása és annak visszavonása) az intézményvezető közreműködésével az egyeztetési kötelezettség nem valósítható meg. Az előzőekre figyelemmel az egyeztetési kötelezettség tárgya a Neptun Iskola beolvasással történő átalakítása volt, és e tekintetben az Nkt. 83. § (6) bekezdése értelmében az egyeztetési kötelezettség az érintett intézmény vezetőjén keresztül nem folytatható le. Álláspontom szerint ezért a Tankerület eljárása során a jogbiztonság követelményébe ütköző módon kereste meg a jogosultakat és kérte ki a véleményüket.

Az iskolán kívül véleményezésre jogosult szerveket, a kamarát és a működtető önkormányzatot a Tankerület igazgatója kereste meg levélben véleményük megismerése érdekében. – Bár a Kontyfa Iskola és a Neptun Iskola iskolaszékeinek véleményezésre vonatkozó iratai nem találhatóak meg, ugyanakkor a KLIK elnökének intézményátszervezésével kapcsolatos felterjesztő levele mellé csatolt táblázat az iskolaszék, és az intézményi tanács vonatkozásában a véleményezés megtörténtét rögzíti, a rendelkezéseimre bocsátott iratok szerint valamennyi véleményezésre jogosult kifejtette véleményét az átszervezéssel összefüggésben.

A véleményezési joggal rendelkezők egy része támogatta, míg más része elutasította a tervezett átszervezést. Ezzel összefüggésben a megkeresésemre adott válaszban foglaltakkal összhangban hangsúlyozni kívánom, hogy a véleményezési joggal rendelkező szervek (pl. alkalmazotti közösség, diákönkormányzat, szülői közösség) véleménye nem bír kötelező erővel, így a döntéshozóját sem köti.

Vizsgálatom során figyelemmel voltam arra is, hogy a Neptun Iskola nemzetiségi oktatást folytató osztályait a *Hartyán Iskolába szervezték át*, ahol az alapdokumentum szerint már évek óta van német nemzetiségi oktatás. A Hartyán Iskola a Neptun Iskola két osztályának befogadásával kapcsolatosan *nem vett részt az egyeztetési eljárásban*. A Tankerület igazgatójának átszervezésre vonatkozó előkészítő iratai a másik három iskola tekintetében sorolta fel az egyeztetés résztvevőit, erre vonatkozólag a KLIK elnökének felterjesztő levele sem tartalmaz utalást. A Tankerület igazgatója az Önkormányzatot arról tájékoztatta, mivel a Hartyán Iskola jelenleg is folytat nemzetiségi és emelt szintű angol oktatást, az osztályok befogadása nem jár átszervezéssel.

A fentiek ismeretében vizsgáltam annak kérdését, hogy a Hartyán Iskola által befogadott két osztály tekintetében *szükséges lett volna-e az egyeztetési eljárás lefolytatása*. A már hivatkozott Nkt. 21. § (3) bekezdés c-j pontja világosan meghatározza, hogy milyen elemek módosulása minősül intézményátszervezésnek. *A Neptun Iskola két osztályának – azonos képzést is folytató – más iskolába való befogadása szorosan vett értelemben így valóban nem érinti a Hartyán Iskola alapdokumentumának módosulását*. Az átszervezés kérdése azonban felvethető az Nkt. 84. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt szabályozás: ugyanis ez a rendelkezés azt mondja ki, hogy a fenntartó tanítási évben, továbbá – a július-augusztus hónapok kivételével – nevelési évben *iskolai osztályt*, kollégiumi csoportot, óvodai csoportot *nem szervezethet át*. Az osztály átszervezése szűken jelentheti az osztály tanulóinak megváltoztatását, de tágabb értelemben ide tartozhat az osztályok iskolák közötti – változatlan, vagy a tanulók összetételének megváltoztatása mellett való – áthelyezése is. Ha egy szervezeti egységet (osztályt) egy másik szervezethez (iskolához) rendelnek hozzá, nemcsak a régi szervezet struktúrája változik meg, hanem *az átvett feladatot ellátó szervezet felépítése is*, hiszen a változás – még akkor is, ha az új szerv e feladatot már ellátja – az új szervezet tekintetében *feladatbővüléssel jár*, amelyhez a személyi és a tárgyi feltételeket az új szervezet keretén belül szükséges biztosítani.

Mindezek alapján álláspontom szerint a véleményezési jog a Hartyán Iskola szerveit is megillette volna az Nkt. 84. § (3) bekezdésében foglalt szabály figyelembe vételével. Az ügyben alapvetően nem a fenntartó mulasztása, hanem a nem kellően egyértelmű szabályozás okozta a feltárt hiányosságot. Az Nkt. intézményátszervezésre vonatkozó rendelkezése alapján, ha az intézmény alapdokumentumában nem következik be olyan módosulás, amelyet a törvény felsorol, akkor átszervezésről sem lehet szó, ezzel szemben azonban az Nkt. 84. § (3) bekezdés b) pontja az osztályok átszervezését egyértelműen nevesíti.

A Hartyán Iskola szervezeti struktúrájának megváltozására (osztályok számára) tekintettel is átszervezésről beszélhetünk, hiszen a két nemzetiségi osztály befogadása az iskolától többletfeladat ellátását követeli meg, amelybe az feltételeknek a befogadó iskolában rendelkezésre kell állnia.

A fentiekre tekintettel megállapítom, hogy az Nkt. 2. § 11. bekezdésében hivatkozott Nkt. 21. § (3) bekezdés c)-j) pontjára terjedő felsorolás és az Nkt. 84. § (3) bekezdés b) pontjában való szabályozás részbeni ellentmondása értelmezéssel nem oldható fel, így a jogállamiság elvét és a jogbiztonság követelményébe sértve visszaható jogi helyzetet idéz elő. A gyakorlatban ugyanis látható módon a hatályos szabályozás nem alkalmas arra, hogy a fenntartó a véleményezési eljárás alanyi körét szűkebben is megállapíthassa, ezáltal megakadályozza, hogy csak az egyes osztályok befogadással érintett, és azonos feladatot már ellátó iskola szerveinek véleménye válhasson ismertté.

1.3 Az egyeztetési kötelezettség és az egyetértési jog

A feltárt tényállás szerint a Neptun Iskola ténylegesen német nemzetiségi oktatást folytatott az 1-2 évfolyamán, amelyek érintettek voltak az átszervezésben. A Tankerület igazgatója a Nemzetiségi Önkormányzatot 2016. április 13-án kelt levelében az Nkt. 83. § (4) bekezdés e) pontja alapján véleményezési jogának gyakorlására hívta fel és egyben egyetértését kérte az átszervezéshez.

Az egyeztetési eljárás során az Nkt. által meghatározott esetben az érintett nemzetiségi önkormányzatok speciális helyzetben vannak, egyetértési joggal is rendelkeznek, amelyet a fenntartónak a döntése, véleménye meghozatalakor figyelembe kell venni, amelyhez kötve van.

Az Nkt. 84. § (9) bekezdése rögzíti, ha a nevelési-oktatási intézménynek az alapító okirata, szakmai alapidokumentuma tartalmazza a nemzetiségi nevelési-oktatási feladat ellátását, feltéve, hogy a feladatot az intézmény ténylegesen ellátja, akkor az állami fenntartó az intézmény átszervezésével összefüggő döntéséhez, véleményéhez beszerzi az érintett települési nemzetiségi önkormányzat, térségi feladatot ellátó intézmény esetében a területi nemzetiségi önkormányzat, országos feladatot ellátó köznevelési intézmény esetében az országos nemzetiségi önkormányzat egyetértését.

Amint azt már az AJB-909/2014. számú ügyben a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettessel közösen kiadott jelentésben rögzítettük „a nemzetiségi önkormányzatok részére biztosított egyetértési jog nem formális, valódi jelentőség nélküli részvételi jog, hanem a nemzetiségi jog érvényesüléséhez szükséges legfontosabb garancia. Az egyetértési jog kereteit a hatályos törvények a nemzetiségi kulturális autonómia legalapvetőbb kérdései kapcsán biztosítják. Ezáltal válik lehetővé, hogy a nemzetiségi oktatást és kultúrát is érintő döntésekben speciális nemzetiségi szempontok is megjelenjenek.”

A fentiek alapján megállapítom, annak ellenére, hogy a Neptun Iskola ténylegesen ellátott nemzetiségi-nevelési oktatási feladatot, a Tankerület a Nemzetiségi Önkormányzatot mégsem az Nkt. 84. § (9) bekezdésében biztosított egyetértési jogának gyakorlására, hanem ehelyett az Nkt. 84. § (4) bekezdése alapján véleményezési jogának gyakorlására hívta fel.

Amint azt már korábban kifejtettem a vélemény figyelembe vétele mellőzhető, míg az egyetértési jog gyakorlása keretében kialakított álláspontot az eljáró szervnek az egyeztetési eljárás keretében figyelembe kell vennie. Az egyeztetési jogosultság eltérő következményeinek ismerete miatt lényeges, hogy az egyeztetési eljárás lefolytatására köteles szerv helyesen alkalmazza a jogszabályt és ennek megfelelően kérje fel az arra jogosultakat véleményük illetve egyetértési joguk gyakorlására. Mindezekre tekintettel álláspontom szerint a Tankerület következtelen gyakorlata és eljárása a jogbiztonság követelményével összefüggő visszahatósságot okozott.

1.4 Az egyeztetési kötelezettség határideje

Az egyeztetési eljárás további vizsgálatok az egyeztetésre vonatkozó határidők betartásával kapcsolatos követelményeket elemeztem. A feltárt tényállás szerint a Tankerület igazgatója 2015. április 10-én tájékoztatta az alkalmazotti közösséget, miszerint a fenntartó átszervezésről döntött, a Neptun Iskola tanulói közösségét egyben, a pedagógusokat pedig a tanulói létszám függvényében a Kontyfa Iskola átveszi. Ezt követően a szülői közösséget 2015. április 14-én a tankerület igazgatója és helyi politikusok tájékoztatták. Április 16-án a Neptun Iskolát arról tájékoztatták, hogy a Tankerület „az alacsony kibaszaltságra tekintettel beolvasással történő intézmény átalakítással kapcsolatos felterjesztéssel kíván élni az oktatásért felelős miniszternél. Egyben felhívta a figyelmet arra is, hogy az iskolában „2015. április 14-én megtartott értekezlet csupán a véleményezési eljárást megelőző tájékoztatás volt.”

Továbbá a Tankerület elsőként a Neptun Iskola Kontyfa Iskolába való teljes beolvasásáról adott tájékoztatást, majd 4 nappal később a Neptun Iskola *nemzetiségi osztályainak* a Hartyán Iskolába való áthelyezését vetette fel. További egy nappal később pedig arra hivatkozott, hogy mindezek *csak előzetes tájékoztatások* voltak. Sőt az egyik befogadó iskola, a Kontyfa Iskola megismerése pedig ezt követően 3 héttel később történt meg, a Neptun Iskola szülői közösségének kezdeményezésére.

A tényállás szerint a Tankerület igazgatója a Száraznád Iskola vezetőjét *április 20-ai*, míg a Neptun Iskola és a Kontyfa Iskola vezetőjét *április 21-én kelt levélben hívta fel az véleményezési eljárás lefolytatására*, amikor a véleményeztetési eljárás határidejét *15 napban állapította meg*. A Száraznád Iskola alkalmazotti közössége és a diákönkormányzata a felhívást követő napon *2015. április 21-én* véleményezte a tanműhely iskola székhelyére való költöztetését. A Kontyfa Iskolában a felhívást követő napokban a diákönkormányzat *2015. április 23-án*, a szülői közössége, Intézményi tanácsa, alkalmazotti közössége pedig *2015. április 27-én* véleményezte az átszervezési javaslatot.

Az egyeztetési eljárás határidejét az Nkt. 83. § (5) bekezdése rögzíti, miszerint a vélemény kialakításához minden olyan információt hozzáférhetővé kell tenni a véleményezési joggal rendelkezők részére, amely a fenntartói döntés meghozatalához rendelkezésére áll. *A vélemény kialakításához – az információk hozzáférhetővé tételének napjától számítva – legalább tizenöt napot kell biztosítani az érdekeltek részére*. E szabály ismeretében a határidő megtartásához annak megállapítása szükséges, hogy a fenntartó *mikor tette hozzáférhetővé az információkat* a vélemény kialakításához.

A tényállás alapján látható, hogy a Tankerület több alkalommal is egymásnak ellentmondó információt adott, sőt maga az igazgató is úgy nyilatkozott, hogy a *2015. április 14-én megtartott (szülői közösség tájékoztatását szolgáló) értekezlet csupán a véleményezési eljárást megelőző tájékoztatás* volt.

A véleményeztetési eljárás kezdő időpontja *semmiképpen sem állapítható meg annál korábbi időpontban*, mint ahogyan a Tankerület igazgatója az érintett iskolák vezetőit felhívta a véleményeztetés lefolytatására. A Neptun Iskola vezetőjének szóló levél rögzíti, hogy *„Ahhoz, hogy a Kontyfa zökkenőmentesen be tudja fogadni az érkező tanulókat és tanárokat, átalakítások és fejlesztések válnak szükségessé, amit a Kontyfával kapcsolatos átszervezési javaslatomban leírok.*” Lényeges azonban, hogy e dokumentum nem képezte mellékletét a levélnek. Az információhiányt támasztja alá a Neptun Iskola alkalmazotti közösségének üléséről készült jegyzőkönyv alábbi részlete is, miszerint *„A véleményezendő anyag utal a Kontyfával kapcsolatos átszervezési javaslat meglétére, ezt a javaslatot azonban nem ismerhettük meg, annak ellenére, hogy ezt a 2015. április 28-án kelt 152/K/2015. iktatószámú levelünkben megkértük. Egy ilyen borderejű átszervezési folyamathoz ezeknek az alapvető adatoknak, terveknek már rendelkezésre kell állnia a véleményezés pillanatában.*”

Álláspontom szerint a véleményeztetési eljárás kezdőnapja csak az érintett iskoláknak szóló véleményeztetési eljárásra való felhívást követően kezdődhet, amikor hivatalosan értesítették az iskolákat a várható átszervezésről, ugyanakkor a feltételek vizsgálata kapcsán azt is rögzítenem kell, hogy a véleményezéshez szükséges információk a feltártak alapján csak részben jutottak el a véleményezésre jogosultakhoz.

Az előzőek alapján a véleményezési határidő kezdetének megállapítása is kétséges, de az egyértelmű, hogy a véleményezési határidő csak is az egyes iskolák vezetőihez címzett felkérő levelek megérkezésének dátumát követően kezdődhet. Az az a Száraznád Iskola tekintetében április 20-ától, míg a Neptun Iskola és a Kontyfa Iskola tekintetében április 21-étől. Az iskolák vezetői ezt követően értesítették a véleményezésre jogosult szervezetet és osztották meg velük (a rendelkezésükre álló) az információkat, és innentől számítva kell a véleményezésre jogosultak számára legalább 15 napot biztosítani a véleményük kialakításához.

Mindebből következően megállapítom, hogy nem biztosították a véleménykialakítására szükséges 15 napot a Száraznád Iskola alkalmazotti közössége és a diákönkormányzata számára, mivel a felhívást követő napon 2015. április 21-én már véleményezték a tanműhely iskola székhelyére való költöztetését. A Kontyfa Iskolában sem biztosították a vélemény kialakításához szükséges időtartamot, mivel itt is a felhívást követő napokban, a diákönkormányzat 2015. április 23-án, a szülői közösség, valamint az alkalmazotti közösség pedig 2015. április 27-én véleményezte az átszervezési javaslatot, mindezen eljárás a jogbiztonság követelményébe ütközően visszásságot idézett elő.

2. A beolvasás utáni oktatásszervezés kérdése

A panaszosok felvetették, hogy a tervezett intézményátszervezés gyermekeikre *aránytalan terhet ró*, hiszen az új iskola *távolabb* lesz lakóhelyüktől, annak felvételi körzete pedig nem is határos a jelenlegi iskolájukéval, ezért azoknak a gyerekeknek is utazniuk kell, akik korábban gyalogosan és egyedül jutottak el iskolájukba, mindez a családoknál további anyagi terhelést jelent. Ennek kapcsán vetették fel azt is, hogy a Neptun Iskolába járó tanulók jelentős része SNI-s tanuló, akik számára minden változás az átlagostól nagyobb fokú pszichés megterhelést jelent. A szülők nem látták biztosítottak az iskola összes tanulójának átvételi lehetőségét, mert ismereteik szerint a Kontyfa Iskolában nem álltak rendelkezésre a Neptun Iskolában nyújtott tanítás tárgyi feltételei, így például a hiányoztak a tantermek, a pinceszinten is folyt oktatásszervezés, egy tornatermet biztosítottak valamennyi osztálynak, eltérő volt a pedagógiai program, az angol nyelv oktatásával kapcsolatos óraszámok is eltérően alakultak. Több szülő kifogásolta, hogy a Neptun Iskolában nyújtott magas színvonalú fejlesztésekhez a gyerekek az új iskolájukban nem fognak hozzájutni.

E felvetésekkel kapcsolatosan szükséges rámutatnom, hogy az *Nkt.* a korábbi közoktatási törvénnyel szemben az átszervezés során az előző pontban kifejtettekén túl *nem követeli meg további tényeknek, vagy körülményeknek a vizsgálatát és értékelését*, amelyet a fenntartónak mérlegelnie kell, így azt sem, hogy az átszervezés a tanulónak okoz-e *aránytalan terhet*. Az *Nkt.* ugyanakkor meghatározza azokat a *tárgyi és személyi feltételeket, szolgáltatásokat*, amelyek szükségesek a tanulók oktatásához, amelyeknek meglététől nem lehet eltekinteni az átszervezés során sem.

2.1 A tantermi feltételek

Rá kell mutatni arra, hogy a feltárt tényállás alapján a nyári szünetben az Önkormányzat számos átalakítást, felújítást végzett a Kontyfa Iskola épületében a Neptun Iskola tanulóinak befogadásához szükséges feltételek megteremtése érdekében. A Kontyfa Iskola igazgatója a szülők által kifogásolt tanítási helyszínen, a pinceszinten – a szülők által kezdeményezett, a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság, illetve a Budapest Főváros Kormányhivatalának XV. Kerületi Népegészségügyi Osztályának helyszíni vizsgálatára tekintettel – a *tanítást megszüntette* mivel a hatóságok a *pince helyiségeit oktatási célra alkalmatlannak találták*. A tanulók ebédeltetésével kapcsolatosan a Kontyfa Iskola igazgatója arról tájékoztatót, hogy az iskola ebédlőjében a kulturált étkezést az időbeosztás megszervezésével megoldották, az egy tanulóra jutó terem nagyság pedig – egy középiskolai osztály kivételével – rendelkezésre áll. Az *Nkt.* 22. § (1) bekezdése értelmében a köznevelési intézmény akkor rendelkezik a feladatai ellátásához szükséges feltételekkel, ha állandó saját székhellyel, telephely esetén állandó telephellyel, a feladatellátáshoz szükséges helyiségekkel, állandó saját alkalmazotti létszámmal, továbbá a jogszabályban meghatározott eszközökkel, dokumentumokkal, szabályzatokkal rendelkezik. E szabályokat értelmezi az *Nkt.* 22. § (2) bekezdése, rögzítve azt is, hogy *„a köznevelési intézmény feladatainak ellátásához szükséges eszközöket, felszereléseket a fenntartó, a működtető az intézmény rendelkezésére bocsátja.”* A részletes tárgyi feltételeket a 20/2012. EMMI rendelet 2. számú mellékletének 2.2.I.2. pontja határozza meg miszerint osztályonként 1 tanteremnek kell lenni, amelynek alapterülete nem lehet kevesebb, mint 1,5 m²/fő. *Tekintettel arra, hogy a Kontyfa Iskola igazgatója a válaszában nem adott egyértelmű tájékoztatást az osztályok tanulói létszámáról és az elhelyezésüket biztosító tantermek nagyságáról, így a releváns adatok ismerete nélkül az iskola helyiségeinek a tanulói létszám alapján való megfelelőségének kérdésében nem tudok állást foglalni.*

2.2 A pedagógiai program felülvizsgálata

A szülők aggodalmukat fejezték ki, hogy gyermekeiknek a Neptun Iskola tanterve helyett *új tantervi követelményekhez kell alkalmazkodni*, ezzel összefüggésben pedig konkrét példaként hozták fel az angol nyelv oktatásának eltérő követelményeit és óraszámait a két iskola között. A feltárt tényállás szerint a Neptun Iskolából átvett tanulók a Neptun Iskola pedagógiai programja szerint folytatják a nyelvtanulást, vagyis azt ugyanannyi óraszámban tanulják, mint az előző iskolájukban. Az igazgató első válaszában az időpontjában jelezte azt is, hogy a pedagógiai program módosítása, összehangolása folyamatban volt, ugyanakkor legutolsó válaszában az időpontjában, 2016 augusztusában még mindig arról nyilatkozott, hogy a két pedagógiai programot a Kontyfa

Iskola továbbra is egymással párhuzamosan alkalmazza. Rögzítem, hogy a rendelkezésemre bocsátott pedagógiai programok az iskolák helyi tanterveit nem tartalmazták.

Az iskolákban a tanítás a Nemzeti Alaptantervvel (a továbbiakban: Nat.), valamint a kerettantervvel összhangban lévő pedagógiai program alapján történik, amelynek része a helyi tanterv. Az Nkt. 26. § (2) bekezdésének értelmében az iskoláknak a pedagógiai programjuk részeként el kell készíteniük a helyi tantervüket. Az iskolában a helyi tanterv alapján kell megszervezni a tanulókat, az egyes évfolyamok, ezen belül az egyes osztályok, valamint az osztályokon belüli csoportok tanítási óráit. A 20/2012. EMMI rendelet 7. § (1) bekezdése alapján az iskola pedagógiai programja meghatározza az iskola nevelési programját, illetve az iskola helyi tantervét. E szakasz további bekezdései szerint az iskola pedagógiai programja meghatározza az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályait, szükség esetén különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamisméltéssel, a nevelőtestület és az intézményvezető döntése alapján tartalmazza az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszereket, beleértve a projektoktatást is. Továbbá az iskola pedagógiai programjában meg kell határozni az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendjét, az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elveit és korlátait, a tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételeit.

A 20/2012. EMMI rendelet 11. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók iskolai nevelése és oktatása esetén a helyi tanterv a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot is tartalmazza, figyelemmel a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló jogszabályban foglaltakra.

A pedagógiai programban szabályozandó kérdések az iskola működésének, életének minden napjait átfogják, ezért a két iskola átalakulását követően álláspontom szerint nem csupán szakmai okokból, hanem jogi értelemben is szükségessé vált a Kontyfa Iskola pedagógiai programjának felülvizsgálata figyelemmel a Neptun Iskola beolvasására és annak helyi tantervére. Megállapítom mindezek alapján, hogy pedagógiai program felülvizsgálatának elmaradása, annak következményei a jogbiztonság követelményét sértve visszáságot okoztak.

2.3 A tanórák szervezése

A tényállás szerint a Kontyfa Iskola a mindennapi testnevelés órák megszervezését biztosítja, a bekért órarendekből látható, hogy valamennyi osztály számára a heti 5 testnevelés óra szerepel az órarendben, azok helye megszlik a pingpong-, kondi-, táncterem és a két részre osztott tornaterem között, illetve a tanuszodában. Az iskola a tanítási órákat 0. órától 8. óráig szervezte a 2015/2016-as tanévben. A 0. óra 7.30-tól 8.15-ig tart, amely egyben a következő, az első óra kezdetét is jelenti. Több esetben mind 0. óra mind az 1. óra azonos óra (testnevelés) volt, más esetekben a 0. óra és az 1. óra eltérő tantárgyakhoz kapcsolódott.

Az előzőekkel összefüggésben vizsgáltam a tanítási órák szervezésére vonatkozó szabályoknak a betartását, amelyet a 20/2012. EMMI rendelet 16. §-a határoz meg. A 16. § (1) bekezdése értelmében az első tanítási órát reggel nyolc óra előtt – az iskolaszék, ennek hiányában az iskolai szülői szervezet, közösség és az iskolai diákönkormányzat véleményének kikérésével – legfeljebb negyvenöt perccel korábban meg lehet kezdeni. A 16. § (2) bekezdése rögzíti, hogy az elméleti oktatás keretében a tanítási óra ideje negyvenöt perc. Az iskola ennél rövidebb vagy hosszabb tanítási órát is szervezhet azzal a megkötéssel, hogy a tanítási óra ideje harmincöt percnél nem lehet rövidebb és százharmincöt percnél nem lehet hosszabb, és az egy tanítási napon a tanulók kötelező tanórai foglalkozásainak felső határára vonatkozó rendelkezések szerint tartható kötelező tanórai foglalkozások számításánál a tanítási órákat negyvenöt perces órákra átszámítva kell figyelembe venni. A 16. § (3) bekezdése értelmében a tanítási órák és az egyéb foglalkozások között a tanulók részére szünetet kell tartani. A szünetek, ideértve a többi szünet időtartamánál hosszabb, főétkezésre biztosított szünet rendjét az iskola házirendje határozza meg.

A feltárt tényállás alapján megállapítom, hogy a Kontyfa Iskola 0. és 1. órája között a tanulók számára – különösen két egymást követő eltérő tanórák között – nem biztosít szünetet, amely óraszervezés nem felel meg az EMMI rendelet fenti szabályának, a jogszabálysértő megoldás a jogállamiság elvébe ütközik.

2.4 A sajátos nevelési igényű tanulók ellátása

Az SNI-s diákok fejlesztésével kapcsolatosan a Kontyfa Iskola igazgatója egymásnak és más megkeresésre adott tájékoztatásoknak is ellentmondó válaszokat adott. Első levelében arról tájékoztatott, hogy az SNI-s tanulók fejlesztését *utazó gyógypedagógusok végzik*, részben a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XV. kerületi tagintézményének, valamint plusz óraadóként a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. kerületi tagintézményének gyógypedagógusai látják el. Az ellátás kiterjed a rászoruló teljes alsó tagozatos diákokra, illetve csak néhány felsős diákra, mivel a szakszolgálat a logopédiai ellátást szakemberhiány miatt *18 tanulónak* a felső tagozaton nem tudja biztosítani.

Ismételt megkeresésemre adott válaszában a *Kontyfa Iskola igazgatója arra hivatkozott*, hogy a volt Neptun Iskola SNI-s és logopédiai fejlesztésre szoruló tanulói *„hagyományos” tanterv alapján tanultak*, fejlesztésüket utazó gyógypedagógusok látták el, így a beolvadás után ugyanúgy utazó gyógypedagógusnak kell a fejlesztésüket megoldani. Az 57 fő SNI-s diák fejlesztését *7 utazó gyógypedagógus végzi*, akik a *Száraznád Iskola* pedagógusai. A Kontyfa Iskola felső tagozatán *17 gyermek nem kapja meg a szükséges fejlesztést, közülük 14 ellátatlan volt neptunos diák* (6.c, 6.d, 7.c, 8.c), míg 3 fő Kontyfa Iskolában középiskolás tanuló. Az igazgató kifejtette, hogy a Kontyfa Iskola csupán a helyet biztosítja az ellátáshoz, a fejlesztőórák elosztása és az óraszámok meghatározása nem iskolájának hatásköre. A fejlesztéshez szükséges termek és tárgyi feltételek rendelkezésükre állnak, illetve a működtető és fenntartó segítségével biztosíthatók.

A Kontyfa Iskola igazgatója legutolsó megkeresésemre adott válasza szerint a 612 fős tanulói létszámból SNI-s tanuló az általános iskolában 61 fő és a középiskolában 3 fő, vagyis összesen 64 fő. A válaszához csatolt nyilvántartás ennek ellenére *66 fő SNI-s tanulót tartalmaz*.

A Száraznád Iskola igazgatójának tájékoztatása szerint a Kontyfa Iskolában a 2015/2016-os tanévben összesen *54 tanuló számára biztosítottak ellátást, nem részesült fejlesztésben 14 felső tagozatos*, annak ellenére sem, hogy e tanulóknak a logopédiai ellátása óvodás koruktól kezdve biztosítva volt. További 3 középiskolás tanuló pedig nem került a látóterükbe a tavaly őszi létszám gyűjtéskor. Ezzel párhuzamosan a Száraznád Iskolában megnőtt a fluktuáció és egyre súlyosbodó szakemberhiánnyal küzdenek, amelyet jeleztek az iskola fenntartójának is. Akadályozó tényező volt az is, hogy többszöri megkeresés ellenére sem sikerül pontos információkhoz jutni az ellátásra szoruló gyermekek adatairól, elérhetőségéről valós intézményi helyéről. A Kontyfa Iskola és a Száraznád Iskola igazgatói által rendelkezésemre bocsátott tájékoztatások és adatok alapján rögzítem, hogy a Kontyfa Iskola SNI-s nyilvántartása és a Száraznád Iskolának az utazó gyógypedagógusi hálózata által ellátott és ellátatlan tanulók nem fedik egymást. *Mindezek alapján – az adatok egybevetését követően – megállapítom, hogy a Kontyfa Iskolában a beolvadást követő 2015/2016-os tanévben az ellátatlan SNI-s tanulói létszám 16-18 fő volt, ebből a volt Neptun Iskolai tanulók száma a „C” és „D” osztályokból 14 fő, akik korábbi iskolai éveik alatt rendszeresen vették igénybe a fejlesztést.* A Száraznád Iskola 4 olyan tanulónak is ellátást nyújt, akik nem szerepelnek a Kontyfa Iskola nyilvántartásában. Továbbá a Kontyfa Iskola által rendelkezésemre bocsátott SNI-s tanulók nyilvántartása és az SNI-s tanulók fejlesztési órarendjének összevetése is hiányosságokat mutat, a Kontyfa Iskola igazgatójának nyilatkozata szerint iskolájukban 7 utazó gyógypedagógus nyújt ellátást, ennek ellenére a rendelkezésemre bocsátott órarend 6 tanár órarendjét tartalmazza, valószínűsíthetően ennek tudható be, hogy a Kontyfa Iskola nyilvántartásában szereplő további 5 fejlesztésre szoruló tanuló órái nem szerepeltek az órarendbe. A sajátos nevelési igényű gyermeknek, *tanulónak* az Nkt. 47. § (1) bekezdésében rögzített *joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogsultságát megállapították.* A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. Az Nkt. 47. § (3) értelmében a sajátos nevelési igényű tanuló iskolai nevelés-oktatása – többek között megvalósítható – a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos iskolai osztályban történhet. A sajátos nevelési igényű tanuló neveléséhez és oktatásához szükséges feltételeket az Nkt. 47. § (4) bekezdés b) pontja határozza meg, amely többek között feltétel, hogy integrált iskolai nevelés-oktatáshoz, az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz *rendelkezésre álljon a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő*

gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása, a foglalkozásokhoz speciális tanterv, tankönyv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök.

Az Nkt. 47. § (10) bekezdése mindehhez hozzá teszi, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakember *utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat útján is biztosítható*. Az Nkt. 47. § (2) bekezdése értelmében a szülő választja ki a sajátos nevelési igényű tanuló számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével. Ebből következően a szülő iskolaválasztási joga is korlátozott, mert csak azon intézmények közül választhat, amelyek rendelkeznek a sajátos nevelési igényhez szükséges szakmai, személyi és tárgyi feltételekkel.

A feltárt tényállás és a vonatkozó jogszabályok összevetése alapján álláspontom szerint a különleges bánásmódra jogosult tanuló ellátásának megszervezése annak az iskolának a feladata, ahol a tanuló tanul.

Mindezek alapján nem tudom osztani a KLIK elnökének véleményét, miszerint a Kontyfa Iskola szakmai alapdokumentuma az alapfeladatok között ugyanazokat a fogyatékosági típusokat tartalmazza, mint a Neptun Iskola szakmai alapdokumentuma, így a feladat ellátására a pedagógiai programja szerint is alkalmas. *Az iskolák alapdokumentumában és pedagógiai programjukban foglaltakon túl az SNI-s tanulók állapotuknak megfelelő ellátáshoz az is szükséges, hogy az iskola ténylegesen biztosítsa mind a tárgyi, mind a személyi feltételeket. Ennek hiányában ugyanis az iskola alkalmatlan az alapdokumentumában és pedagógiai programjának végrehajtására.* Az iskolák átszervezésekor tehát nem elégséges az iskolai dokumentumok áttekintése, hanem *a ténylegesen rendelkezésre álló feltételek ismeretében hozható csak döntés az SNI-s tanulókat is érintő iskolai átszervezésekről.*

Rá kívánok mutatni arra is, hogy az Nkt. 47. § (10) bekezdésében foglalt előírás – miszerint a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakember utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat útján is biztosítható – *a feladat ellátás megszervezését segíti, de a tanuló iskoláját nem mentesíti a feladat ellátása alól.* Ha az iskola alapdokumentumában szerepel az adott sajátos nevelési igényű tanuló oktatása, akkor az iskolának kell biztosítania az e körbe tartozó valamennyi tanulójának az ellátását, amelynek csak *egyik lehetséges módja az utazó gyógypedagógusi hálózat szolgáltatásainak igénybe vétele.*

Mindezekre tekintettel megállapítom, hogy a Neptun Iskola átalakulással való beolvadását követő tanévben az iskola 16-18 (ebből volt Neptunos diák 14) sajátos nevelési igényű tanulója számára a szakértői bizottság véleményében rögzített és az állapotuknak megfelelő különleges bánásmód nem biztosított a Kontyfa Iskolában. Továbbá a két iskola átszervezésekor sem a Tankerület, sem a KLIK, sem a döntést meghozó államtitkár nem vizsgálta, hogy a döntést követően a sajátos nevelési igényű tanulók ellátásának az iskolai dokumentumokon kívüli, tényleges feltételei a Kontyfa Iskolában biztosított lesz-e. Mindezt annak ellenére mulasztották el, hogy az utazó gyógypedagógiai hálózatot működtető Száraznád Iskola vezetője már korábban is jelezte feladat ellátásának nehézségeit. Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy az átszervezés után a Kontyfa Iskola igazgatója a volt SNI-s diákok szakértői véleményben rögzített ellátását iskolájára nézve nem tartotta kötelezőnek, az ellátásuk érdekében intézkedéseket nem tett és sem a nyilvántartása, sem az adatszolgáltatása nem volt teljes körű.

Mindezen súlyos hiányosságok, a kellő körültekintés elmaradása, az ebből következő mulasztások, illetve a kialakult ellátatlan helyzet összességében az érintett gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogával, valamint a fogyatékosággal élő tanulók oktatáshoz való jogával összefüggő visszásságot okozott és okoz.

Az AJB-343/2015. számon kiadott jelentésemben rögzítettem, hogy a szakemberhiány a logopédiai ellátás területén a tisztességes eljárás követelményével, valamint kiemelten a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogával összefüggésben súlyos visszásságot okoz, amely közvetve az egész köznevelés rendszerére hátrányos következményeket idézhet elő. Egyben felhívtam a figyelmet jelentésemben rögzített azon álláspontomra, miszerint *„az a gyakorlat, amellyel a tanulók fejlesztését órarendszerinti iskolai tanítási órákon szervezik meg, a tanterv szerinti tananyag elsajátításában hátrányt okoz, a kihagyott tananyag pótlása a gyermekekre további terheket ró, és a gyermek különleges bánásmódban való részesítése helyett hátrányos helyzete tovább romlik, a tanulmányokban való lemaradása hatványozódik és ez a gyermek legjobb érdekével összefüggésben visszásságot okoz.”*

3. A kerületi tanulók iskolába utaztatásának költségeihez való hozzájárulás

Az iskolák átszervezése kapcsán több panaszos is megfogalmazta, hogy gyermekének a Neptun Iskola helyett a Kontyfa Iskolába való eljuttatása, annak nagyobb távolsága és tömegközlekedéssel való megközelíthetősége többlet költséget okoz, ami *a családok terheinek növekedéséhez* vezet.

Mindezek kapcsán rá kell mutatnom arra, hogy *az Önkormányzat* a szülők fenti panaszainak enyhítésére a *Palota utazási bérlettámogatás bevezetéséről döntött*, hogy csökkentse nemcsak a Neptun Iskolát érintő, hanem valamennyi kerületben lakó és tanuló gyermekek iskolába járásának költségeit, ezzel is segítve a családokat. A Palota utazási bérlettámogatásban az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, és XV. kerületi iskola 1-8. évfolyamának tanuló jogosult, aki Budapest XV. kerületében bejelentett lakcímmel rendelkezik, életvitelszerűen is a kerületében lakik. A támogatás minden év február és július hónapjában a benyújtást megelőző iskolai félévekben felhasznált közoktatásban tanulóknak szóló havi Budapest-bérletszelvények bemutatásával és „Iskolalátogatási igazolás” benyújtásával utólagosan kérhető. A támogatás mértéke a tanuló számára vásárolt és becsatolt bérletszelvény értékének 50 százaléka.

IV. Összegzés

Az alkotmányos és a jogszabályi keretek között a fenntartó mindenkor nagyfokú önállósággal rendelkezik az iskolák átszervezésének kérdésében, amely döntéséhez számos szempontot, érvet mérlegelhet, döntése ugyanis csak időbeli korlátokhoz és egyeztetési kötelezettség lefolytatásához kötött. A tényállás szerint a Neptun Iskola beolvadással való átalakulásáról az oktatásért felelős miniszter nevében az államtitkár döntött a jogszabályban megjelölt határidőt megelőzően. A vizsgálati jelentés rámutat, hogy az átszervezést megelőző eljárás egyik fontos *garanciális eleme, az egyeztetési, véleményezési kötelezettség* kapcsán a Tankerület több esetben a jogállamiság elvébe és a jogbiztonság követelményébe ütköző eljárást folytatott. Aggályosan járt el, amikor az iskolai szerveket helytelenül az iskola igazgatóin keresztül kérte fel véleményük megfogalmazására, az érintett nemzeti önkormányzatot pedig egyetértési joga helyett véleményezési jog gyakorlására hívta fel. Rá kell mutatnom arra, hogy az eltérő jogkövetkezmények miatt különösen fontos, hogy az egyeztetési eljárás lefolytatója a hatályos jogszabályokban foglaltak szerinti rendben, időben és módon kérje fel a jogosultakat véleményezési, illetve egyetértési joguk gyakorlására. A vizsgált ügy az egyeztetési kötelezettség kapcsán a hatályos törvényi szabályozás ellentmondásosságára is rámutatott. Átszervezésre tartalmi értelemben nemcsak a Neptun Iskola – Kontyfa Iskola – Száraznád Iskola tekintetében került sor, hanem az a Hartyán Iskolát is érintette, hiszen a Neptun Iskola több osztályát ez utóbbi iskola fogadta be. Az érintettség akkor is megállapítható, ha az intézmény alapdokumentumában nem következik be olyan módosulás, amelyet a törvény az intézmény átszervezés esetére meghatároz. Az *időbeliség, a véleményezési eljárás kezdőnapjának megállapításával* kapcsolatosan a jelentésem további visszásságot tárt fel: a Neptun Iskola átszervezése kapcsán nem állapítható meg egyértelműen, hogy *a véleményezéshez szükséges információkat mikor és milyen formában hozták az érintettek tudomására*. A véleményezési eljárás lefolytatására a Tankerület határidő tűzésével felhívta az érintett iskolák vezetőit, de az átalakítással kapcsolatos információk még ekkor is csak részben jutottak el a véleményezésre jogosultakhoz. Valódi határidő-tűzésről csak akkor lehet szó, hogy ha a határidő kezdőnapján már világos a véleményezés tárgya. Az előzőekkel összefüggésben újabb visszássággként rögzítettem azt is, hogy több iskolai szerv számára a véleménykialakítására szükséges legalább 15 nap sem állt rendelkezésre véleményük kialakításához. *Mindezeket túl visszássággként tártam fel az átszervezést követően biztosított neveléssel-oktatással összefüggésben azt a tényt, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók számára a szakértői bizottság véleményében rögzített fejlesztések nem biztosítottak*. A gyermekek jogaiért külön is felelős ombudsmanként hangsúlyoznom kell, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók igényjogosultságuk megállapításától kezdve különleges bánásmódra jogosultak az iskolájukban, *mindez nem egyszerű adminisztratív előírás, hanem alapjogi jelentőségű garanciális elem*. Mindezzel összefüggésben nem elfogadható, hogy az SNI-s tanulókat oktató iskolák átszervezésekor csak az iskolai dokumentumok áttekintésére kerül sor az alapfeladatok ellátása tekintetében.

Ilyen esetekben ugyanis a kiemelt figyelem éppen azt jelenti, hogy szükséges az iskolák tényleges személyi és tárgyi feltételeinek vizsgálata is. Komoly aggodalomra ad okot, hogy a sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő, oktató Kontyfa Iskola igazgatója nem tartja feladatának a tanulók fejlesztésével kapcsolatos intézkedések megtételét, *nem rendelkezik tanulóiról pontos adatokkal és a feladat ellátásának hiányosságát az utazó gyógypedagógiai hálózat szakember állományának hiányosságaira hárítja*. Mindemellett az sem hagyható figyelmen kívül, hogy mind a Kontyfa Iskola, mind az utazó gyógypedagógiai hálózatot működtető iskola fenntartói jogait ugyanaz a szervezet a *Budapest XV. Kerületi Tankerülete* látja el. Ugyanaz a Tankerület, amely oly módon készítette elő az iskolák átszervezését, hogy *közben nem fordított kellő figyelmet a sajátos nevelési igényű tanulók ellátása tekintetében fennálló, várható hiányosságokra*.

Intézkedéseim

A jelentésben feltárt, alapjoggal összefüggő visszasság jövőbeni bekövetkezése lehetőségének a megelőzése érdekében

1. az Ajb. 37. §-a alapján *kezdeményezem* az emberi erőforrások miniszterénél, hogy fontolja meg az Nkt. 4. § 11. pontjában rögzített intézményáttszervezés fogalmának pontosítását az iskolák közötti osztályok áthelyezése tekintetében;
2. az Ajb. 31. §-a alapján *felkérem* a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ elnökét, hogy
 - a) a Kontyfa Iskolában, a szükséges személyi feltételek mielőbbi megteremtésével gondoskodjon a tanulók fejlesztéshez való maradéktalan hozzáférhetőségéről;
 - b) a jövőben, az oktatási intézmények esetleges átszervezése alkalmával, az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal folytatott egyeztetési eljárás során biztosítsa az őket megillető véleményezési és egyetértési jog gyakorlását;
 - c) az egyeztetési kötelezettség során fokozott figyelmet fordítsanak a vonatkozó eljárási szabályok betartására, így különösen az eljáró szerv kijelölése, az érdemi információk teljes hozzáférhetősége, a válaszadásra nyitva álló határidők biztosítása tekintetében;
3. az Ajb. 32. §-a alapján *kezdeményezem* a Kontyfa Iskola igazgatójánál, hogy
 - a) tegyen intézkedéseket, annak érdekében, hogy az intézmény valamennyi sajátos nevelési igényű tanulója számára biztosítottá váljon a szakértői véleményben rögzítettek szerinti ellátás;
 - b) különös figyelemmel a volt Neptun Iskola működésének sajátosságaira, vizsgálja felül és egységesítse az iskola pedagógiai programját;
 - c) az iskola csengetési rendjét a hatályos jogszabályoknak megfelelően alakítsa ki.

Budapest, 2016. november

Székely László sk.